
**SELVITYS VARSOJEN MYYNTI-IÄSTÄ JA
KASVATTAJIEN IKÄJAKAUMASTA**



Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma

Mustiala, 17.5.2010

Outi Tokeensuu



Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma
Mustiala

Työn nimi Selvitys varsojen myynti-ikästä ja kasvattajien ikäjakaumasta

Tekijä Outi Tokeensuu

Ohjaava opettaja Terhi Thuneberg

Hyväksytty _____ . _____ . 20 _____

Hyväksyjä

MUSTIALA

Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma
Hevostalouden suuntautumisvaihtoehto

Tekijä

Outi Tokeensuu

Vuosi 2010

Työn nimi

Selvitys varsojen myynti-ikästä ja kasvattajien ikäjakaumasta

TIIVISTELMÄ

Tämä opinnäytetyö on toteutettu yhteistyössä Suomen Hippoksen kanssa ja sen tarkoituksena on tuottaa tietoa kotimaiseen hevoskasvatukseen liittyvän suunnittelun pohjaksi. Työn tutkimusosion ensimmäisessä osassa selvitetään suomenhevos- ja lämminveristen ravihevosvarsojen myynti-ikä ja toisessa osassa suomenhevosten, lämminveristen ravihevosten, ratsujen ja ponien kasvattajien ikäjakaumaa.

Tutkimusosioon liittyvästä aiheesta on julkaistu hyvin vähän tutkimustietoa, joten teoriaosassa käsitellään kotimaista hevostaloutta ja kasvatustoimintaa pääpiirteissään, hevostallien talousasioiden hallintaa, sekä hevoskaupan toimintamuotoja. Hevosalan ollessa vahvassa nousussa tulee kiinnittää erityistä huomiota kasvatus- ja harrastustoiminnan kehittämiseen, talousasioiden hoitoon, sekä turvallisuuteen. Tässä työssä keskitytään hevostalouden ja -kasvatuksen kehitykseen ja tulevaisuuden haasteisiin, hevoskaupan moninaiisiin piirteisiin, sekä kasvatustoimintaan vaikuttaviin ikäkysymyksiin.

Tutkimusosion aineisto saatiin kokonaisuudessaan Suomen Hippoksen tietokannasta, Heppa-järjestelmästä. Varsojen myynti-ikä huomattiin keskityvän yhden ikävuoden paikkeille, vaikka selvästi suurin osa varsoista jää ainakin aluksi kasvattajille. Lisäksi eniten myydyistä suomenhevos- ja lämminverisistä ravihevosvarsoista vaihtoi omistajaa välittömästi syntymän jälkeisestä ajasta aina toiseen ikävuoteen asti.

Kasvattajien ikäjakaumassa oli selkeitä eroja eri rotujen välillä. Suomenhevosten ja lämminveristen ravihevosten kasvattajat olivat selvästi vanhempia, kuin taas ratsujen ja erityisesti ponien kasvattajat. Kaikkien kasvattajien keski-ikäksi saatiin 42 vuotta.

Avainsanat hevonen, hevoskasvatus, yrittäjä, varsa

Sivut

28 s. + liitteet 16 s.

Mustiala
Degree Programme in Agricultural and Rural Industries
Equine Option

Author Outi Tokeensuu **Year** 2010

Subject of Bachelor's thesis Research about the selling age of foals and horse breeders' age distribution

ABSTRACT

This thesis has been carried out in cooperation with Suomen Hippos and its purpose is to produce information for the basis of conceiving domestic horse breeding. The first part of the research in this study is about finding out the actual selling age of Finnhorse and warmblood trotter foals and the second part is examining the age distribution of Finnhorse, warmblood trotter, riding horse and pony breeders.

Very little research information has been published about subjects related to the research part, hence the theory part of the study focuses on domestic horse economy and breeding activity, financial management at horse stables and different forms of horse trading activity. While the horse industry is strongly increasing, the development of horse breeding and leisure activities, management of finances and safety issues should be taken under special consideration. This study concentrates on the development and future challenges of horse economy and horse breeding, diverse aspects of horse trading, and horse breeding related age questions.

The material for the research was received entirely from the database of Suomen Hippos, named Heppa-järjestelmä. Selling age of foals was found to centralize around the age of 1 year, although the majority of foals were at first kept by their breeders. In addition, most of the sold Finnhorse and warmblood trotter foals shifted owner between ages 0 - 2.

Distinct difference in age distribution of breeders was found between different breeds. Breeders of Finnhorses and warmblood trotters were found to be much older in comparison with riding horses and especially ponies breeders. The average age of all breeders was 42 years.

Keywords horse, horse breeding, business economics, foal

Pages 28 p. + appendices 16 p.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	HEVOSTALOUS SUOMESSA.....	2
2.1	Hevostalous tänään.....	2
2.2	Hevostalous osana maaseutua	2
2.3	Hevostalouden kannattavuus.....	3
2.4	Hevosalan yrityksen talousasioiden hallinta	4
2.5	Hevostalouden kehittyminen ja tulevaisuuden näkymät.....	4
3	KASVATUSTOIMINTA SUOMESSA.....	5
3.1	Kasvatuksen nykytila	5
3.2	Kasvatuksen palkinnot	6
3.2.1	Ravihevosten kasvattajapalkinto	7
3.2.2	Nuorten siitostammojen laatupalkinto.....	7
3.2.3	Suomenhevosten ja lämminveristen ravihevosten kantakirjaus- ja kilpailupalkinnot.....	7
3.2.4	Lämminveristen ratsuhevosten ja ponien palkinnot	9
3.3	Kasvatustoiminnan tulevaisuuden haasteet ja kehitysnäkymät.....	11
4	HEVOSKAUPAN PÄÄPIIRTEET	11
4.1	Ostopäätöksen tekeminen.....	11
4.2	Sopivan hevosen etsintä	12
4.3	Päätöksenteko.....	13
4.4	Kaupanteko.....	14
4.5	Hevoskaupan lainsäädäntö	14
5	TUTKIMUSOSIO	15
5.1	Tutkimuksen tavoite.....	15
5.2	Tutkimuksen toteuttaminen.....	16
5.3	Tutkimuksen tulokset	17
5.3.1	Lämminveristen ravihevosvarsojen myynti-ikä	17
5.3.2	Suomenhevosvarsojen myynti-ikä.....	19
5.3.3	Suomenhevoskasvattajien ikäjakauma	20
5.3.4	Lämminverihevoskasvattajien ikäjakauma.....	22
5.3.5	Ratsuhevosten kasvattajien ikäjakauma	22
5.3.6	Ponikasvattajien ikäjakauma	23
5.3.7	Kaikkien kasvattajien ikäjakauma yhdessä	24
5.3.8	Kasvattajien keski-ikä.....	25
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	26
	LÄHTEET	29

LIITE 1

1. Lv omistaja vaihtunut
2. Lämminverisistä vaihtaa ensimmäisen kerran omistajaa (%)
3. Kuinka monta prosenttia lv-varsoista on vaihtanut omistajaa 4-ikävuoteen mennessä
4. Sh omistaja vaihtunut
5. Suomenhevosista vaihtaa ensimmäisen kerran omistajaa (%)
5. Kuinka monta prosenttia sh-varsoista on vaihtanut omistajaa 4-ikävuoteen mennessä

LIITE 2

6. Kasvattajien ikä, sh
7. Sh:n kasvattajista (%)
8. Kasvattajien ikä, lv
9. Lv: kasvattajista (%)
10. Kasvattajien ikä, ratsu
11. Ratsujen kasvattajista (%)
12. Kasvattajien ikä, poni
13. Ponien kasvattajista (%)
14. Kaikista kasvattajista (%)
15. Kasvattajien keski-ikä

1 JOHDANTO

Tänä päivänä hevoskasvatusta harjoitetaan usein sivuelinkeinona jonkin toisen tuotantomuodon ohessa ja monelle kasvattajalle se on pelkästään harrastustoimintaa. Hevosen omistuksen kaupungistuminen ei ole juuri vaikuttanut maatalouden osuuteen hevostaloudessa, sillä suurin osa hevosista on edelleen maaseudulla taajama-asutuksen ulkopuolella. Myös hevoskasvatusta harjoitetaan pääsääntöisesti maataloilla.

Hevoskasvatuksen ongelma vaikuttaisi olevan tulojen epäsäännöllisyydessä ja kasvatustoiminnan vaatimassa pitkäjänteisyydessä. Tulot saadaan pääasiassa varsojen myynnistä ja kasvatuspalkkioista, sekä hevostalouden tuista. Tässä työssä saatujen tutkimustulosten perusteella kasvattajat saavat usein varsansa myytyä huomattavasti myöhemmin kuin he itse toivoisivat. Tämä juuri pitkittää tuottojen saantia.

Kasvatustoiminnan kehitystä ovat tukeneet tiukat tuontirajoitukset 1970-luvulla, sekä samoihin aikoihin varsarahojen ja kasvattajapalkintojen maksatuksen aloittaminen. Tämä helpotti kotimaisen kasvatuksen harjoittamista, sillä laajamittaisen maahantuonnin kanssa oli vaikea kilpailla. Tästä on lähdetty selkeään nousuun ja jos tulevaisuudessa huolehditaan kotimaisen kasvatuksen tarpeista riittävän hyvin, saadaan määrän lisäksi tuotettua myös laatua ja kannattavuutta.

Kirjallisuusosio käsittelee hevostalouden ja kasvatustoiminnan nykytilaa, tulevaisuuden haasteita ja kehitysnäkymiä, sekä pääpiirteissään hevoskauppaa ja tallien talousasioiden hallintaa. Nämä ovat nykypäivän hevostalouden kehityksen kannalta hyvin tärkeitä seikkoja. Hevoskauppa kirjallisuusosiossa johdattelee lukijan tutkimusosion alkuun, jossa selvitetään kasvatustoiminnan ikäkysymyksistä varsojen myynti-ikää ja kasvattajien ikäjakaumaa. Hevoskaupan mielenkiintoiseksi tekee se, että hevoseen pätee kauppalaki, joka määrittelee hevosen kaupassa irtaimeksi, ts. tavaraksi. Monia ongelmia syntyy kaupanteossa, sillä hevonen elävänä olentona ja omalla tahdolla varustettuna ei ole samanlainen standardituote, kuin esimerkiksi kodinkoneet tai rakennusmateriaalit.

Tutkimusosiossa selvitetään siis aluksi varsojen myynti-ikää, mikä olennaisesti kertoo kasvatustoiminnan tämän hetken tilanteesta. Kasvattajat toivoisivat, että varsat myytäisiin mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, mikä toki nopeuttaisi tuottojen saantia ja helpottaisi näin kasvatustoiminnan harjoittamista. Vuonna 2008 alkanut talouden taantuma on kuitenkin hiljentänyt varsakauppaa entisestään. Taloustilanteen parantuessa myös kasvatustoiminta ja hevoskauppa nousevat todennäköisesti entiselle tasolle ja ylikin.

Lisäksi tutkimusosiossa selvitetty kasvattajien ikäjakauma antaa tietoa paljon keskustelun alla olleeseen kasvattajien ikääntymiseen liittyen. Täältäkin osin tulevaisuuden näkymät eivät näytä lainkaan heikoilta, vaan tutkimustulokset pikemminkin yllättävät positiivisesti.

2 HEVOSTALOUS SUOMESSA

Hevoset ovat toimineet vuosisatoja ihmisille tärkeinä työtovereina ja vetojuhtina, sotaratsuina, sekä tänä päivänä ystävinä ja virkistyskäytössä harrastetoiminnassa. (Pussinen & Thuneberg, Katsaus hevosalan yritystoimintaan 2009). Hevosia käytetään nykyisin eniten hevosurheilussa ja harrastehevosina vapaa-ajan käytössä. Hevosten lukumäärä romahti jyrkästi maatalouden koneellistumisen myötä, mutta on jälleen kasvanut elintason nousun ja lisääntyneen vapaa-ajan myötä. Nykypäivänä hevostalous koostuu ravi- ja ratsastusurheilusta, sekä niiden eri muodoista. Näihin sisältyy muun muassa hevosten kasvatusta, hoitoa, valmennusta sekä monenlaista muuta toimintaa. Hevosia käytetään myös matkailussa lisääntyvässä määrin. (Laine, Hirvonen & Saastamoinen 2007, 140.)

2.1 Hevostalous tänään

Hevosen omistajia on tällä hetkellä noin 35 000 ja ratsastuksen harrastajia arviolta jo 140 000 (Laine & Saastamoinen 2007, 140). Hevosia puolestaan on hieman yli 72 000 kpl, joista 19 800 suomenhevosta, 25 700 lämminveristä ravihevosta, 17 500 ratsuhevosta ja 9 300 ponia (Suomen Hippos 2009). Ravikilpailuissa kilpailee vuosittain noin 9100 hevosta ja ponia, kilpailevia ratsuhevosia on 6900 (Suomen Hippos Hevosalan tunnusluvut 2009.). Yli puolet hevosistamme on Etelä-Suomessa ja reilu kolmannes Väli-Suomessa. (Laine & Saastamoinen 2007, 141.)

Hevosalan työllisyysvaikutus on merkittävä ja voi kasvaa vielä huomattavasti yrittäjyyden edellytysten parantuessa. Nykyään hevosala työllistää pääsääntöisesti osa-aikaisia työntekijöitä ja yrittäjiä. Työllisyysvaikutuksia tutkittaessa on huomattu että 6 – 7 hevosta työllistää yhden ihmisen. Lisäksi hevospelitoiminta tuo rahaa yhteiskunnan tarpeisiin korostaen näin myös alan taloudellista merkitystä. (Hollmén&Mäenpää 2004, 2.)

Hevosten parissa tehdyn työn ja harrastamisen on myös huomattu yhdistävän erilaisia väestöryhmiä keskenään. Harrastus on suosittua niin miesten kuin naisten, nuorten kuin vanhojen keskuudessa ja myös maaseutu-kaupunki -kontrasti hälvenee tämän lajin parissa. (Hollmén&Mäenpää 2004, 2.)

2.2 Hevostalous osana maaseutua

2000-luvun alussa noin 80 % hevosalleista sijaitsi maaseudulla ja vain noin viidennes taajamissa tai niiden lähituntumassa (Heiskanen, Klemola, Kumpulainen & Kauppinen 2002, 21). Tällä hetkellä talleja on yli 15 000 kpl, joista kolmannes harjoittaa hevoskasvatusta ja toinen kolmannes ravi-valmennustoimintaa. Yritysmäisesti toimivia talleja on noin neljäsnes koko määrästä ja niissä hevosia on usein kuusi tai enemmän. Vaikka hevosen omistus on kaupungistunut, on edelleen maatiloista noin 8000:lla hevosia ja suurin osa hevoskasvatuksesta tapahtuu siellä. (Laine & Saastamoinen 2007, 141.)

Kaikista hevosistamme noin 60 % on tällä hetkellä kaupunki- ja taajama-väestön omistuksessa. Silti suurin osa hevosista on edelleen hoidossa tai omistuksessa maataloilla ja maaseutuyrityksillä. (Laine & Saastamoinen 2007, 141.) Tällä tavoin saatiin tuotettua uusi yritysmuoto taajama-alueen maaseudulle, niiden tarjotessa hoitopalveluja kaupunkilaisten hevosille. Vastaavaa kehitystä tulisi tukea edelleen vahvasti, jotta voitaisiin luoda asiakkaille riittävä palvelutaso rahoittamalla maatilatallien ja -yritysten yhteisiä maneesi- ja reitistöhankeita. (Heiskanen ym. 2002, 22.)

Maaseutujen tallit ovat usein omavaraisia rehuntuotannon suhteen, kun taas taajamien lähellä sijaitsevat tallit joutuvat lähes aina ostamaan rehunsa muualta. Hevosrehujen tuotanto onkin hyvä erikoistumisvaihtoehto myös hevosettomille maataloille. (Heiskanen ym. 2002, 23.) Lisäksi hevosalan yrityksillä on ostotarvetta rehujen lisäksi myös monille muille palveluille ja tarvikkeille (Laine ym. 2007, 140).

2.3 Hevostalouden kannattavuus

Hevostalouden kannattavuutta voidaan arvioida esimerkiksi katetuottolaskelmien avulla. Katelaskelman laajuus riippuu yleensä tilanteesta ja selvitystarpeen laajuudesta. Laskelman kustannukset voivat olla samoja eri tuotantomuodoissa ja jotkin kustannukset ovat sidoksissa tiettyyn tuotantohaaraan. Hevostaloutta on hieman hankala vertailla laskelmien perusteella suoraan tilan muihin tuotantosuuntiin, sillä useimmat kustannukset ja tuotot vaihtelevat hevostaloudessa enemmän kuin muussa kotieläintaloudessa. (Hirvonen 2007, 143.)

Hevostalouden kannattavuutta selvittäessä pitää tietää laskennan alla olevan yksilön tuotot sekä menoerät. Tässä yleensä kustannukset ovat paremmin selvillä, tuotot taas perustuvat useimmiten omaan arvioon. Kateutto kertoo kannattavuuden yleensä vuoden ajanjaksolla. (Hirvonen 2007, 143.)

Hevostaloudessa säännöllisimmät tuotot on yleensä ratsastuskouluilla sekä täysihoitotalleilla. Täysihoitomaksu sovitaan asiakkaan kanssa vuokrasopimusta tehdessä ennen hevosen saapumista ja se laskutetaan palvelun ostajalta kuukausittain. Kasvatustoimintaan sisältyy enemmän riskejä muihin tuotantomuotoihin verrattuna, eikä se ole taloudellisesti erityisen kannattavaa lyhyellä aikavälillä. Tuotot kasvatuksesta ovat odotettavissa vasta vuosien päästä, mutta menoihin kannattaa varautua heti alusta alkaen. (Hirvonen 2007, 143–144.)

Kannattavuuslaskelmien avulla saadaan selville yrityksen tämän hetken kannattavuus ja nähdään kuinka sitä voidaan parantaa. Yritystä perustaessa kannattaa tehdä vaihtoehtoisia laskelmia erilaisten tilanteiden varalle ja kun ennusteet ja arviot ovat realistisia, nähdään onko toimintaa järkevää ylipäätään aloittaa. Kun saadaan selville yrityksen muuttuvat ja kiinteät kustannukset, nähdään millaiset kokonaiskustannukset tulevat olemaan.

Tähän tulee muistaa laskea mukaan myös oman työn arvo. Näin voidaan arvioida ja tiedostaa oman toiminnan kuluja. (Piekkari, Ropo, Korhonen & Pussinen 2005, 7.)

2.4 Hevosalan yrityksen talousasioiden hallinta

Hevosalan yritysten päätoimintamuotoina ovat hevoskasvatus, ratsastus-tuntitoiminta, ravivalmennus ja hevosten täysihoitopalvelut. Lisäksi päätoimisena muotona on jonkin verran siittola- ja oriasemapalveluita, sekä matkailuun liittyviä palveluja. Usein hevosalan yritystoiminta muodostuu useammasta kuin yhdestä toimintamuodosta. (Pussinen, Korhonen, Pölonen, & Varkia 2007.)

Yritystoiminnan perustana pidetään luonnollisesti voiton tavoittelua ja tärkeitä tekijöitä ovat kannattavuus, maksuvalmius ja vakavaraisuus. Liiketoiminnan tunnistaa suunnitelmallisuudesta, toiminnan jatkuvuudesta ja siitä, että selviä riskitekijöitä on myös olemassa. Myös hevosalan yrityksissä yrittäjän tulee seurata talouden kehittymistä, suunnitella ja kehittää omaa toimintaansa, sekä hallita talousasiat kokonaisvaltaisesti. Hevosalan yritykset vaikuttavat yhteiskuntaan merkittävästi, sillä niiden kautta luodaan alalle uusia työpaikkoja ja harrastuspaikkoja, sekä kehitetään nuorisotoimintaa. (Piekkari ym. 2005, 4–5 .)

Hevosalan yritykset ovat lähtökohdiltaan ja toiminnaltaan keskimäärin hieman erilaisia verrattuna muihin yrityksiin. Hevosalan yritykset syntyvät usein oman harrastustoiminnan laajentuessa siihen pisteeseen, että toiminnasta on tullut liiketoimintaa. Tällöin saattaa helposti unohtua taloudellisten asioiden suunnittelu ja seuranta. Lisäksi yleensä omaa harrastustoimintaa harjoitetaan yritystoiminnan puitteissa, mikä vaikeuttaa pelkän yritystoiminnan kannattavuuden hahmottamista. Tällöin kustannuksia on vaikea jakaa rehellisesti yritystoiminnan kuluihin ja oman harrastuksen kuluihin. Tämä saattaa vaikuttaa helposti myös verottajan näkemyksiin verotuksesta, sekä erilaisiin yritys- ja maataloustukiin. (Piekkari ym. 2005, 5.)

Lisäksi erona muihin palvelualan yrityksiin on suuri pääomavaltaisuus. Hevosalan yrityksen perustaminen vaatii aina runsaasti pääomia, mitä useimmat muut palvelualan yritykset eivät juuri vaadi. Hevosalan yritykset ovat myös useimmiten pieniä ja työllistävät suurimmillakin talleilla vain noin 10 henkeä kokoaikaisesti. (Piekkari ym. 2005, 6.)

2.5 Hevostalouden kehittyminen ja tulevaisuuden näkymät

Kiinnostus hevostaloutta ja -harrastusta kohtaan on ollut jatkuvassa nousussa ja samaan suuntaan ollaan menossa edelleen. Siksi tulee asettaa selkeitä tavoitteita, joiden avulla voidaan luoda toimivaa elinkeino- ja harrastustoimintaa mahdollisimman turvallisella pohjalla. Hevosalan tulisi saavuttaa yhteiskunnallisen merkityksensä ja laajuutensa edellyttämä arvostus. (Hollmén&Mäenpää 2004, 3.)

Hevostalous toimii sekä merkittävänä sivuelinkeinona maataloudelle että vahvana omana toimialanaan. Hevonen on merkittävä myös maisemahoidon kannalta ja siksi sen merkitys maaseudulle on tunnustettava. Yhteistyötä tutkimus- ja kehittämistoiminnan, neuvonnan ja koulutuksen välillä tulisi edelleen kehittää ja alaan tulisi panostaa enemmän myös yhteiskunnan tasolta. (Hollmén&Mäenpää 2004, 3.)

Hevostalouden puolesta työskentelee useita eri tahoja ja on aloitettu monenlaisia hankkeita. Tavoitteena on parantaa yhteistyötä alan eri tahojen välillä, nostaa hevosalan kokonaiskuvaa, sekä luoda yhteiset suuntaviivat, joiden puitteissa alaa voidaan kehittää kokonaisvaltaisesti. Hevosalaan liittyy monia eri mahdollisuuksia ja potentiaalia tulisi hyödyntää tarjoamalla hevosiin liittyvää palvelutoimintaa. Lisäksi alan harrastamisen ja harjoittamisen tulisi olla kannattavaa ja mahdollista koko maassa. (Hollmén&Mäenpää 2004, 4.)

3 KASVATUSTOIMINTA SUOMESSA

Vuoteen 1991 kaikkien hevosrotujen ikäluokat kasvoivat, mutta 1990-luvulla lama heikensi kasvatustoimintaa huomattavasti. Palkinnot pienenevät ja tämän johdosta varsakauppa kuoli ravihevosten kohdalla lähes täydellisesti. Ravihevosten kasvatusta kävi kannattamattomaksi ja elpymistä tapahtui vasta 1990-luvun lopulla. 2000-luvun alussa syntyvien suomenhevosten lukumäärien huomattiin kuitenkin taas vähenevän. Lämminveristen ratsujen ja ponien määrän kasvu on pohjautunut lähinnä tuontiin, kasvatusta on maassamme melko vähäistä etenkin ratsuhevosten kohdalla. Jos ratsuhevosten kasvatusta haluttaisiin lisätä, tulisi kasvattajakilpailuihin panostaa enemmän. (Heiskanen ym. 2002, 14–18.)

3.1 Kasvatuksen nykytila

Suomessa syntyy vuosittain noin 4000 varsaa, joista suomenhevosia on 1350, lämminverisiä 1800, lämminverisiä ratsuhevosia 400 ja erirotuisia poneja 600. Viime vuosina astutettujen tammojen määrässä on ollut jälleen jonkin verran nousua. (Suomen Hippos 2008.) Kasvattajia on ollut 2000-luvulla n. 2000 henkeä. (Suomen Hippos 2009.)

Koko hevosalan kehittyminen perustuu laadukkaaseen kotimaiseen hevoskasvatukseen. Jokaisella jalostussuunnalla tarvitaan kasvattajien rautaista ammattitaitoa ja hevosaineksen tulee olla korkealaatuista. Kasvatustoiminnan laadun takaamiseksi tulee toimia yhteisesti sovittujen sääntöjen mukaan. Erityisesti tulee panostaa korkealaatuisen tammakannan kehittämiseen, sekä varmistaa varsojen ammattitaitoinen koulutus ja valmennus. (Hollmén&Mäenpää 2004, 5.)

Suomenhevonen on maamme ainoa alkuperäisrotu ja sen kanta tulee säilyttää elinvoimaisena, sekä huolehtia rodun monipuolisuudesta (Hollmén & Mäenpää 2004, 5; Mäenpää, Peltonen, Saastamoinen, Hyyppä & Välimäki 2005, 17.) Suomenhevosen kantakirja perustettiin vuonna 1907.

Hyväksymisvaatimuksena kantakirjaan toimivat alun perin lähinnä ulkonäköseikat. 1920-luvulla alettiin arvostaa suorituskykyä ja vetokyky olikin tällöin tärkeä ominaisuus. 1960-luvulla haluttiin ravinopeutta ja 1990-luvulla edelleen hyviä ratsastusominaisuuksia sekä käsiteltävyyttä. Jalostussuuntia on tällä hetkellä neljä: juoksija, ratsuhevonen, työhevonen ja pienhevonen. (Mäenpää ym. 2005, 17.)



KUVA 1 *Ratsusuunnalle jalostettu, vuonna 2007 syntynyt Sepän Tähti, esittäjänsä Paula Viidan kanssa Riihimäen näyttelyssä vuonna 2009.*

Lämminveristen ravihevosten tuonti Suomeen aloitettiin 1950-luvulla ja tämän hetken kanta on pääsääntöisesti amerikkalaista alkuperää. Myös ranskalaisia ja orloveja löytyy, sekä kaikkien näiden sekoituksia. Kasvatuksessa pyritään tuottamaan tällä hetkellä kansainvälisesti kilpailukykyisiä, terveitä ja kestäviä ravihevosia. (Mäenpää ym. 2005, 18.)

Ratsujen ja ponien tuonnissa oli 1970-luvulla sellainen linjaus, ettei niiden tuontiin liitetty jalostustavoitteita. Näin ollen yli 60 % tämän hetken tuoneista onkin ruunia. Kotimainen kasvatusta näillä roduilla onkin hyvin pientä ja kanta perustuu lähinnä tuonteihin. Viime aikoina perustetut kasvattajakilpailut ja Suomessa syntyneiden hevosten kilpailusarjat ovat kuitenkin hieman lisänneet kiinnostusta ratsujen kasvatusta kohtaan. (Mäenpää ym. 2005, 9.)

3.2 Kasvatuksen palkinnot

Maa- ja metsätalousministeriö myöntää vuosittain noin 1,9 miljoonaa euroa hevoskasvatuksen tukemiseen. Varat myönnetään totopelituottojen valtion osuudesta, jota kutsutaan hevoskasvatustukemääräksi. Tämä on suuruudeltaan noin 4 % totopelien kokonaisvaihdosta. (Suomen Hippos 2008a.)

3.2.1 Ravihevosten kasvattajapalkinto

Kasvattajapalkinnon avulla halutaan edistää kotimaista ravihevoskasvatusta. Kasvattajapalkinto koskee Suomessa syntyneitä hevosia, jotka on merkitty Suomen Hippos ry:n rekisteriin ja ulkomaille myytyjä Suomessa syntyneitä ja rekisteröityjä hevosia. Myös Suomen rekisterissä olevasta tammasta ulkomaille syntynyt hevonen, joka on tuotu Suomeen syntymävuoden viimeiseen päivään mennessä, kuuluu kasvattajapalkinnon piiriin. (Suomen Hippos 2008a.)

Kasvattajapalkintoa varten myönnettävät varat tulevat vedonlyönnin valtion osuudesta. Kun varat ovat tarkoitukseen käytettävissä, kasvattajapalkinto maksetaan hevosen kasvattajalle kilpailutiedoissa olevien palkintomäärien perusteella. (Suomen Hippos 2008a.)

Kasvattajapalkinnon suuruus on kymmenen prosenttia hevosen palkintosummasta, joka määräytyy hevosen vuoden loppuun mennessä saavuttamien palkintojen perusteella. Pienin maksettava kasvattajakohtainen palkinto on 84 euroa. Kasvattajapalkinto maksetaan hevosen kasvattajalle myös hevosen ulkomaille saavuttamien palkintojen perusteella ja sen suuruus on kymmenen prosenttia hevosen palkintosummasta, kuitenkin enintään 10 078 e/vuosi. Pienin maksettava hevoskohtainen palkinto Suomessa on 168 euroa. Ulkomaille myydyin lämminverisen ravihevosen kasvattajapalkinnon perusteena ovat vain 2-7-vuotiaana saavutetut palkinnot, joista kasvattajan tulee vuosittain anoa kasvattajapalkintoa Suomen Hippos ry:ltä. (Suomen Hippos 2008a.)

3.2.2 Nuorten siitostammojen laatupalkinto

Nuorten siitostammojen laatupalkinnon avulla halutaan parantaa kotimaista jalostustasoa, sekä myös edistää suomalaista ravihevoskasvatusta. Palkinto maksetaan jalostusindeksin osoittamassa paremmuusjärjestyksessä 50 suomenhevostamman ja 50 lämminveritamman varsasta. Indeksiksi laskeaan kilpailleille tammoille varsomisvuoden lopussa. Jos kokonaisindeksi on sama, paremmuuden ratkaisee tamman ennätyksen indeksi. (Suomen Hippos 2008a.)

Palkinnon suuruus on 504 euroa ja se voidaan maksaa Suomessa rekisteröidyn varsan kasvattajalle enintään kolme kertaa. Suomenhevostamma saa olla varsomisvuonna enintään 11 -vuotias ja lämminveritamma enintään 9 -vuotias. (Suomen Hippos 2008a.)

3.2.3 Suomenhevosten ja lämminveristen ravihevosten kantakirjaus- ja kilpailupalkinnot

Kantakirjauspalkinnot

Suomenhevosta voidaan kantakirjata neljälle eri suunnalle. Työ-, ratsu- ja pienhevossuunnalla tammät ja oriit voidaan kantakirjata I-, II-, ja III-

palkinnolla. Ensimmäisen palkinnon arvo on 400 euroa, toisen 300 euroa ja kolmannen 170 euroa. Suomenhevostammoja kantakirjataan myös juoksijasuunnalle I -palkinnolla, jonka arvo on 170 euroa. Lisäksi kolme parasta juoksijasuunnan kantakirjatammaa palkitaan 510 euron, 350 euron ja 170 euron arvoisilla palkinnoilla. (Suomen Hippos 2008a.)

Lämminveriset ravihevokset kantakirjataan B-luokan 170 euron arvoisella palkinnolla. Lisäksi kolme parasta kantakirjatammaa palkitaan samoin kuin suomenhevostammat, 510 euron, 350 euron ja 170 euron arvoisilla palkinnoilla. (Suomen Hippos 2008a.)

Jälkeläispalkinnot

Palkitut kantakirjahevokset voivat saada jälkeläispalkintoja, joihin kuuluu suomenhevosilla Valio-palkinto sekä L3 -luokan palkinto. Suomenhevosorien Valio-palkinnon arvo on 510 €, tammoilla vastaava on 350 €. L3-luokan palkinnon arvo on oreilla 250 € ja tammoilla 170 €. (Suomen Hippos 2008a.)

Lämminveriset ravihevokset voivat saada A-luokan, tai AB-luokan jälkeläispalkinnon. Näiden arvo menee samoin kuin suomenhevosilla; oriit saavat A-luokassa 510 € ja tammam 350 €, AB-luokassa oriit saavat 250 € ja tammam 170 €. (Suomen Hippos 2008a.)

Jälkeläispalkintojen rajat löytyvät kantakirjausohjeesta (Suomen Hippos 2008b).

Varsanäyttelypalkinnot

Hevosjalostusliittojen näyttelyihin voivat osallistua Suomessa syntyneet 1 – 3 -vuotiaat suomenhevosvarsat ja 1 – 2 -vuotiaat lämminveriravihevosvarsat. Varsojen pitää olla ori- tai tammavarsoja. Ulkomailla syntyneellä ja sinne ensin rekisteröidyillä lämminverivarsalla ei ole osallistumisoikeutta. (Suomen Hippos 2008a.)

Suomen Hippokselle myönnettyistä varoista maksetaan näyttelykauden jälkeen rahapalkintoja I ja II palkinnon varsoille. Palkintojen suuruus tarkistetaan hyvin palkittujen kesken jokaisen näyttelykauden päätyttyä, kuitenkin määrärahan sallimissa rajoissa. (Suomen Hippos 2008a.)

Valtakunnallinen varsanäyttely

Valtakunnallinen varsanäyttely järjestetään kerran vuodessa hevosjalostusliittojen näyttelyissä menestyneille 1 – 2 -vuotiaille varsoille. Palkinnot ikäluokkaa kohden ovat arvoltaan 1500 €, 750 €, 500€, 300 € ja 200 €. (Suomen Hippos 2008a.)

Kilpailupalkinnot

Kilpailupalkinnot maksetaan suomenhevosaursuille. Virallisia kilpailuluokkia ovat Prix de Suomen Hippos, sekä suomenhevosten SM-kilpailujen luokat. Prix de Suomen Hippoksessa sijoittuneet palkitaan seuraavasti; I palkinto 400 €, II palkinto 300 €, III palkinto 200 €, seuraaville 100 €. SM-kilpailuissa mitalistit palkitaan seuraavasti; I sija 800 €, II sija 500 € ja III sija 300 €. (Suomen Hippos 2008a.)

Suomenhevosaursujen pistekilpailussa halutaan edistää suomenhevosen ratsastuskäyttöä palkitsemalla vuoden ajalta kansallisissa ratsastuskilpailuissa parhaiten menestyneet suomenhevosaursukot. Palkinto on hevoskohmainen ja palkintona jaetaan kymmenelle parhaalle ratsulle palkintosumma, joka määräytyy vuosittain. Ko. summasta maksetaan puolet hevosenomistajalle ja puolet kasvattajalle. (Suomen Hippos 2008a.)

Suomen ratsastajien liitto laskee vuosittain ranking-pisteet, joiden perusteella määritetään parhaat suomenhevoset. Pisteitä kerätään koulu-, este- ja kenttäratsastus-, sekä valjakkoajokilpailuissa, joissa esteratsastuksen ranking-pisteet kerrotaan kahdella ja kenttäratsastuksen ranking-pisteet kolmella. 10 ranking-pistettä vastaa 85 euroa. Pistekilpailun tuloksista huolehtii Suomenratsut ry. (Suomen Hippos 2008a.)

Valtakunnallinen työmestaruuskilpailu

Kilpailun tarkoituksena on edistää hevoskulttuuria, perinteisiä hevospesimistöitä, suomenhevosen monikäyttöisyyttä ja geneettistä vaihtelua. Palkinnot jaetaan enintään kymmenelle hyväksytyin tuloksen saavuttaneelle ja niiden arvot ovat; I sija 2500 €, II sija 1250 €, III sija 650 €, IV sija 300 €, V sija 200 € ja seuraaville 100 €. (Suomen Hippos 2008a.)

3.2.4 Lämminveristen ratsuhevosten ja ponien palkinnot

Kantakirjauspalkkiot

Lämminverisistä ratsuhevosista kantakirjatut oriit saavat 590 euron suuruisen palkkion, isot ponioriit saavat 475 euron suuruisen palkkion ja pienet ponioriit 340 euron arvoisen palkkion. I -pisteellä kantakirjatut ratsutamat saavat 505 euroa, isot ponitamat 425 euroa ja pienet ponitamat 320 euroa. II -pisteellä kantakirjatut ratsutamat saavat 340 euron arvoisen palkkion, isot ponitamat 270 euroa ja pienet ponitamat 190 euroa. Kantakirjauspalkkio maksetaan hevosen omistajalle. Hevosista, jotka ovat Suomessa syntyneitä ja joiden ensirekisteri on suomessa, maksetaan palkkiosummasta 100 %. Ulkomailla syntyneistä hevოსista maksetaan 50 %. (Suomen Hippos 2008a.)

Varsojen näyttelypalkkiot

Varsan tulee olla Suomessa syntynyt ja rakenteeltaan jalostusohjesäännön mukainen voidakseen saada näyttelypalkkion (Suomen Hippos 2008b).

Palkkiosta 30 % maksetaan kasvattajalle ja 70 % omistajalle. Hevosten I palkinto on 340 euron arvoinen, isojen ponien 254 euroa ja pienten ponien 170 euroa. II palkinto on hevosilla 170 euroa, isoilla poneilla 130 euroa ja pienillä poneilla 86 euroa. (Suomen Hippos 2008a.)



KUVA 2 Paula Viita kasvattinsa Welsh Part Bred – tamma Renella Goldin kanssa Vermon näyttelyssä vuonna 2009.

Laatuarvostelu 4-vuotiaille hevosille ja poneille

Laatuarvostelussa palkitaan sijoista 1. – 10. Palkitun hevosen tai ponin tulee olla Suomessa syntynyt ja rekisteröity, kantakirjauskelpoinen yksilö. 1. sijasta maksetaan kaksi kertaa 295 euroa, toinen osa kasvattajalle ja toinen osa omistajalle. 2. sijasta palkitaan samoin kaksinkertaisesti 215 eurolla. 3. sija on kaksi kertaa 130 euron arvoinen, 4. sija kaksi kertaa 85 euroa, ja 5.-10. sijat kaksi kertaa 55 euroa. (Suomen Hippos 2008a.)

Jalostusarvokirjaimilla palkitut

Jalostusarvokirjaimista palkittujen hevosten palkkiot maksetaan hevosen omistajalle. Hevosoriit saavat A -arvokirjaimesta 590 euroa, isot ponioriit 505 euroa ja pienet ponioriit 340 euroa. AB -kirjaimesta hevosoriit saavat 340 euroa, isot ponioriit 255 euroa ja pienet ponioriit 170 euroa. Tammat palkitaan kolmessa eri luokassa, Valio-, A- ja AB -arvokirjaimilla. Valiohevostammat saavat 590 euroa, isot ponitammat 505 euroa ja pienet ponitammat 340 euroa. A -kirjaimen arvo hevostammoilla on 425 euroa, isoilla ponitammoilla 340 euroa ja pienillä ponitammoilla 255 euroa. AB -arvokirjain taas palkitsee hevostammat 255 eurolla, isot ponitammat 170 euroa ja pienet ponitammat 120 euroa. (Suomen Hippos 2008a.)

Kilpailupalkkiot

Pistekilpailuun voivat osallistua Suomessa syntyneet ja ensi kertaa rekisteröidyt hevoset ja ponit. Palkkio maksetaan kasvattajalle kantakirjauskelpoisten yksilöiden sekä kotimaassa että ulkomailla tehtyjen kilpailusuori-

tusten perusteella. Suomessa syntyneen parhaan kantakirjaukkelpoisen este-, koulu-, kenttä- ja valjakkoajohevosen kasvattajalle maksetaan 675 euroa. Hevonen voi tehdä suorituksia useassa lajissa ja sen pisteet lasketaan niistä kaikista yhteen. Hevoskohtaisesti parivaljakolle maksetaan puolet ja nelivaljakolle neljäsosa palkkiosta. 20 - 29 pistettä oikeuttaa 200 euron suuruiseen palkkioon, 30 - 39 pistettä 285 euroon ja 40 - 49 pistettä 370 euroon. (Suomen Hippos 2008a.)

3.3 Kasvatustoiminnan tulevaisuuden haasteet ja kehitysnäkymät

Tällä hetkellä hevoskasvatuksessa pääpaino on toiminnan säilyttämisessä ennallaan. Hevoskasvatus omaa harrastuksena laajan taustan ja sillä on muihin toimintamuotoihin verrattuna pidemmät perinteet. Kasvatustoimintaa harjoittavien tallien sijaitessa maataloilla on etuna omavaraisuus rehujen ja laidunten suhteen, sekä usein myös tallirakennusten sekä muiden tilojen suhteen. Kuitenkin suurin osa hevoskasvatusta harjoittavista yrityksistä on pieniä ja usein kasvatus on sivutoimena jonkin muun toimintamuodon yhteydessä. Kannattavuutta on myös vaikea saavuttaa lyhyellä aikavälillä, jolloin tavoitteina on usein muutakin kuin voiton tavoittelu. Kasvatustoiminnan arvoja ovatkin muun muassa hevosten käsittelytaidot ja menestyminen näyttelyissä ja kilpailuissa. Harrastustoimintana kasvatusta harjoittavien suuri määrä on sekä vahvuus että heikkous; harrastustoiminta vaikuttaa kasvatukseen päätoimisena yritystoimintana ennemminkin heikentävästi kuin vahvistavasti. (Pussinen ym. 2007.)

Laaja ratsujen ja ponien tuonti on edelleen suurin uhka kotimaiselle kasvatustoiminnalle. Ainoastaan laadukkaiden jalostushevosten tuontia voidaan pitää kasvatustoimintaa kehittävänä puolena. Kuitenkin varsojen hintaa joudutaan laskemaan laajan tuonnin vuoksi ja kysyntä heikkenee. Tämä vaikuttaa kasvatustoimintaan kokonaisuudessaan. (Pussinen ym. 2007.)

4 HEVOSKAUPAN PÄÄPIIRTEET

Hevoskauppaa suunniteltaessa ja tehdessä tulee ottaa huomioon monenlaisia asioita. Juridisesti hevonen määritellään irtaimena esineenä, mikä tuo usein eteen monenlaisia ongelmatilanteita. Hevonen on kuitenkin elävä, paljon tunteita herättävä yksilö, mikä ei pääsääntöisesti päde elottomaan kauppatavaraan, joka kuitenkin kuuluu samaan kategoriaan. Hevonen eroaa muusta irtaimesta tavarasta jo tuotannollisestikin, sillä hevosjalostuksessa saatu lopputulos ei välttämättä ole suinkaan se paras mahdollinen. Elottoman esineen tuotannossa lopputulos on taas usein koneellisesti aikaansaatu ja näin ollen niistä tulee yleensä keskenään samankaltaisia. (Lehtola & Wegelius 2005, 9 & 15.)

4.1 Ostopäätöksen tekeminen

Lähdettäessä ostamaan hevosta, tulee ensin huomioida kaupan edut ja haitat. Pitää miettiä onko itsellä riittävästi aikaa, rahaa ja viitseliäisyyttä he-

vosen pitoon. Itse ostohinta on vielä pieni menoerä verrattaessa hevosen aiheuttamiin tuleviin kuluihin. Hevosen pidon kuukausittaisia kuluja saattaa kertyä useita satoja euroja tallivuokrasta, kengityksestä, rehuista, madotuksesta, raspauksesta ja muista eläinlääkärikuluista. (Lehtola & Wegelius 2005, 19.)

Lisäksi hevosen liikuttamiselle ja hoidolle pitää varata runsaasti aikaa. Tätä voidaan helpottaa mm. vuokraajien avulla, mutta siinäkin tapauksessa tulee pohtia onko hevosen osto järkevää, jos sitä ei ehdi kuitenkaan itse säännöllisesti hoitamaan. (Lehtola & Wegelius 2005, 18.)

Kauppaa tehdessä on usein asiantuntijoiden apu korvaamatonta. Tämä toki maksaa lisää, mutta näin saatu lopputulos on usein tyydyttävien ostajan kannalta. Monet käyttävät valmentajaansa tai kenties hevoskauppiasta apuna sopivan hevosen etsinnässä. Toinen miltei välttämätön asiantuntijapuu tulee eläinlääkäriltä, hevosen tarkastuksen muodossa. Myös juristin käyttäminen kauppakirjan laatimiseen vie rahaa, mutta takaa juridisesti tärkeiden seikkojen huomioimisen kauppaa tehtäessä. Näiden seikkojen huomiotta jättäminen aiheuttaa usein ongelmia jossain muodossa myöhemmin, kun kaupan purkaminen saattaa olla jo mahdotonta. Hevosessa saattaa ilmetä vammoja, joita ostohetkellä ei voitu nähdä, tai hevonen ja ratsastaja saattavat olla keskenään liian eritasoisia. (Lehtola & Wegelius 2005, 19–20.)

4.2 Sopivan hevosen etsintä

Hevosta etsittäessä tulee pystyä arvioimaan itseään kriittisesti. Omien taitojen tulisi olla suunnilleen hevosen kehitystason mukaiset. Toiseksi tulee miettiä tarkkaan mitä haluaa tulevaisuudelta. Jos haluaa ratsastaa tavoitteellisesti, kilpailla ja valmentautua, tulee hevosella olla riittävästi suorituskykyä ja sen pitää olla valmennuksen edellyttämässä kunnossa. Näitä asioita ratkaistaessa voi valmentajasta tai muusta asiantuntijasta olla suuressi apua. (Lehtola & Wegelius 2005, 26.)

Erilaisia myyntikeinoja löytyy useita ja ilmoituksia aktiivisesti seuraamalla saattaa tarpeita vastaava unelmahevonen löytyä helpostikin. Vähintään yhtä usein saa hevosen etsintään uhrata aikaa ja vaivaa, mikä on kuitenkin kannattavaa, jotta huonoja ja hätiköityjä ratkaisuja ei pääse syntymään. (Lehtola & Wegelius 2005, 30.)

Internet on nykyään tavallisin keino välittää hevosia ja sitä kautta kysyntä ja tarjonta kohtaavat melko hyvin. Lähes jokaisella hevoskauppialla, kilparatsastajalla ja kasvattajalla on omat kotisivut, mikä on tehostanut tarjontaa suuresti. Valitettavasti osa kotisivuista on kuitenkin arvottomia hevosen etsinnän kannalta, johtuen sivujen päivityksen laiminlyönnistä. (Lehtola & Wegelius 2005, 34.)

Ilmoituksia löytyy myös useista hevoslehdistä. Joskus ilmoituksia voi olla hankala ymmärtää, tällöin kannattaa miettiä miten itse laatisi ilmoituksen myytävästä hevosesta. Niin oppii lukemaan ilmoituksia hieman rivien vä-

listä. Usein hevosen heikkouksia ei mielellään mainita, vaan niitä yritetään hieman kaunistella. (Hallmann & Schager 2006, 35).

Joskus jo valmiiksi tunnettu hevonen saattaa olla se oikea, jota tuttu tallinomistaja on myymässä viettämään eläkepäiviä tai vielä kilpailemaan kapasiteetin riittävyuden vuoksi (Lehtola & Wegelius 2005, 36). Tällöin etuna on se, että tiedät miten hevosta on aiemmin käsitelty ja hoidettu, sekä mahdollisesti tunnet hevosen jo etukäteen (Hallman & Schager 2006, 37). Ainakin tutuilta ihmisiltä saa luotettavaa tietoa kiinnostuksen kohteena olevasta hevosesta (Lehtola & Wegelius 2005, 36.).

Usein hevonen ostetaan joltain ammattilaiselta; kasvattajalta, valmentajalta, tai hevoskauppiaalta. Kasvattajalta ostetun hevosen etuna on se, ettei se ole ehtinyt kiertää vielä monella ihmisellä. Kuitenkin nämä ovat usein nuoria, melko kouluttamattomia hevosia, joiden kouluttamiseen tarvitaan paljon aikaa, kärsivällisyyttä ja ammattiapua. Myös hevoskauppiaiden toiminta on tänä päivänä hyvin ammattimaista ja hevoset ovat hyvin koulutettuja ja hoidettuja. Siksi kyseistä vaihtoehtoa ei kannata jättää huomiotta vanhojen uskomusten vuoksi. (Lehtola & Wegelius 2005, 35–36.)

Kun sopivan oloinen hevonen löytyy, tulee se arvioida tarkasti. Hevonen pitää nähdä tallissa, karsinassa sekä kiinni sidottuna, se pitää voida tarkastaa ja hoitaa päällisin puolin ilman että se stressaantuu tai ilmenee mitään sijaistoimintoja. Hevosen tulee olla maasta käsiteltävissä ja ostajaehdokkaan pitää nähdä se myös ratsain esitettynä. Jos hevonen vielä kiinnostaa, se pitää koeratsastaa. Myös eläinlääkärin tarkastus on hyvä tehdä, jotta välttyään ostamasta pikku- tai isommallakin vialla varustettua hevosta. Tämän jälkeen, jos hevosen kapasiteetti ja luonne sopivat ratsastajalle ja se on terve, tulee alkaa harkita vakavasti kyseisen hevosen ostoa. (Lehtola & Wegelius 2005, 41.)

4.3 Päätöksenteko

Jos hevonen on mieleinen, ei kannata miettiä liian pitkään, sillä hyvät hevoset myydään nopeasti. Suomalaiset haluavat usein miettiä ostopäätöstään jonkin aikaa, mikä ulkomailta aiheuttaisi sen, että seuraavalla kerralla kysyttäessä hevonen on jo myyty. Näin käy myös Suomessa, jos päätöksen tekoa venyttää useita päiviä, saati viikkoja. Jos hevonen miellyttää, sopivaa olisi koeratsastaa sitä uudemman kerran esimerkiksi seuraavana päivänä. Tällöin voisi keskittyä tarkemmin omiin toiveisiin ja vaatimuksiin hevosen suhteen, ilman myyjän aikaa vievää esittelyä. Kovin paljon pidempään ei kannata odottaa, jos hevosen todella haluaa. (Lehtola & Wegelius 2005, 53–54.)

Päätöksen tekoon vaikuttaa paljolti hevosen hinta - yleensä hieman liikaa. Hevosen hinta koostuu monista tekijöistä. Kasvattaja usein vaatii kasvatistaan tiettyä hintaa, joka vähintäänkin kattaa hevosesta aiheutuneet kustannukset. Voidaan myös sanoa, että toimintansa jatkamiseksi he haluavat kasvatistaan myös tietyn määrän tuottoa. Lisäksi hintaan vaikuttavat hevosen suku ja rakenne, kapasiteetti ja koulutustaso, terveys, luonne,

sekä jo saavutetut tulokset. Lisäksi, jos hevonen todella miellyttää ostajaa kaikin puolin, tulee hinnassa olla melko paljon joustovaraa. Kova tinkiminen ei useinkaan alenna hevosen hintaa juuri yhtään, jos lainkaan. Hyvästä pitää olla valmis maksamaan. (Lehtola & Wegelius 2005, 55–59.)

4.4 Kaupanteko

Hevoskauppa voidaan tehdä joko avoimena kauppana tai koeajalla. Avoimessa kaupassa kauppa on jo lyöty lukkoon, mutta ostajalla on oikeus palauttaa hevonen tietyn ajan kuluessa. Koeajalle otettaessa hevonen on edelleen myyjän omaisuutta, jolloin riskitkin ovat myyjän. Tämä on usein hevoselle ja myyjälle huono vaihtoehto, sillä loukkaantumismahdollisuus on suuri, ostajan käyttäessä koeajan mahdollisimman tehokkaasti. Hevosen tulee ehdottomasti olla vakuutettu ja eläinlääkärin tarkastama koeajan alkaessa. (Lehtola & Wegelius 2005, 69.)

Hevoskauppa EU:n sisällä on melko helppoa, sillä tänä päivänä kauppaa tehdessä hevonen rinnastetaan tavaraan ja tavaran kulku EU-maiden sisällä on vapaata. Ainoastaan kulkutautien ehkäisyksi saatetaan asettaa ajoittain tiettyjä karanteeneja. Hevosen Suomeen saamiseksi riittää että suomalainen piirinlääkäri tarkastaa sen ja kirjoittaa tietyn kaavan mukaisen terveystodistuksen. Tullia maiden välillä ei peritä ja maksun voi suorittaa helposti esimerkiksi verkkopankin kautta. Jos kaupan osapuolet eivät tee kauppaa omien osakeyhtiöidensä nimissä, tulee myyjän lisätä kauppahintaan kotimaansa mukainen arvonlisävero. (Lehtola & Wegelius 2005, 70–71.)

EU-maiden ulkopuolisten maiden kanssa kaupanteko on toistaiseksi vielä hyvin monimutkaista ja kallista. Uusi TRACES-järjestelmä otettiin käyttöön 1.1.2005, sen tarkoituksena on mahdollistaa tehokas yhteistyö sähköisen tiedonvaihdon avulla eri maiden viranomaisten kesken. Sen avulla voidaan jakaa tietoja muun muassa eläinten terveydestä, hyvinvoinnista ja eläinlääkinnällisestä kansanterveydestä. Lisäksi tuotaessa hevosta EU-maan ulkopuolelta raja-eläinlääkäri tekee hevoselle maksullisen tarkastuksen ja tunnistuksen. Hevosella tulee olla pitkä terveys- ja tunnistuslomake, jos se tuodaan pysyvästi Suomeen. Lisäksi esimerkiksi Venäjältä tuodessa pitää hankkia vientiasiakirjat ja maksaa hevosesta vielä rajalla tulli- ja alv-maksu, joka on yhteensä noin 40 % hevosen kauppahinnasta. (Lehtola & Wegelius 2005, 71–72.)

4.5 Hevoskaupan lainsäädäntö

Hevoskaupassa sovelletaan pääsääntöisesti kuluttajansuojalakeja ja kauppalakia. Kauppalaki koskee siis irtainta kauppaa, eli toisin sanoen hevonen elävänä olentona rinnastetaan suoraan aitaustarvikkeisiin ja tallimateriaaleihin, sekä rehuun, jota se syö. Kaupan voi määritellä osapuolten väliseksi sopimukseksi, josta käy ilmi osapuolten nimet, kauppasumma, kaupan kohde ja omistusoikeuden siirtyminen ostajalle. Kuitenkin kaupan osapuolten tekemät suulliset tai kirjalliset sopimukset syrjäyttävät kauppalain

säännökset. Kuluttajansuojalaki taas suojelee ostajaosapuolta niin, ettei ostajan velvollisuuksia voida lisätä tai oikeuksia rajoittaa muilla sopimusehdoilla. (Lehtola & Wegelius 2005, 73–75.)

Jotta kuluttajansuojalakia voidaan soveltaa hevoskauppaan, tulee ostajan olla kuluttajan asemassa, myyjän toimia elinkeinonharjoittajana ja hevosen tulee olla kaupan kohteena lain tarkoittama kulutushyödyke. Tällöin ostajalla on edellä mainitut edut myyjään nähden. Ollakseen kuluttaja tulee henkilön olla yksityishenkilö, tai yksityinen ammatinharjoittaja, jolla ei ole aikomuksena ostaa hyödykkeitä elinkeinotoimintaansa varten. Kulutustavara tulee ostaa henkilön yksityistä taloutta varten, hyvän kaupan ja siitä saatavan voiton tavoittelu ei vie ostajan oikeuksia kuluttajansuojaan. Myös ammatinharjoittaja, joka pitää toiminimenä tallia, saa kuluttajan suojan ostaessaan hevosen omaan käyttöönsä. (Lehtola & Wegelius 2005, 77.)

Henkilön tulee toimia ammattimaisesti myyjänä ja saada työstään taloudellista hyötyä ollakseen elinkeinonharjoittaja. Asianlaidan arvioinnissa olennaista on se, että henkilö toimii ansiotarkoituksessa ja toimintaan kuuluu myös riskit, eikä varsinaista voitollisuuden vaatimusta ole. Jos myyntitoiminta on jatkuvaa ja hevosia myyntitarkoitukseen on paljon, voidaan myyjää pitää elinkeinonharjoittajana. (Lehtola & Wegelius 2005, 78.)

Lisäksi voidaan soveltaa myös oikeustoimilakia ja hevostalouslakia. Hevostalouslaissa ei kuitenkaan ole paljoa merkintöjä hevoskauppaan liittyen, vaan lähinnä omistajanvaihdon yhteydessä täytettävistä lomakkeista. Näihin kuuluu muun muassa omistajanvaihdosilmoitus ja mahdollinen ilmoitus hallintaoikeuden siirrosta. Lomakkeiden täyttämättä jättäminen ei kuitenkaan tee hevoskauppaa pätemättömäksi, eikä omistajanvaihdosilmoitus voi toimia kauppakirjana sisältönsä samankaltaisuudesta huolimatta. Oikeustoimilaki sisältää yleisiä säännöksiä, jotka koskevat kaikkia sopimuksia jos, erityislaista, kauppataavasta tai osapuolten sopimuksesta ei löydy tarkempia ehtoja. (Rekola 1998, 4 & 7.)

5 TUTKIMUSOSIO

5.1 Tutkimuksen tavoite

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää suomenhevos- ja lämminverivarsojen myynti-ikä. Kyseisellä iällä tässä selvityksessä tarkoitetaan ikää, jolloin varsa vaihtaa ensimmäisen kerran omistajaa. Tässä osiossa tärkeintä on nähdä miten suomenhevos- ja lämminverivarsojen myynti eroaa toisistaan. Näin saamme selvyttä kasvatustoiminnan nykytilaan. Haetaan siis vastausta kysymykseen: Kuinka suuri osuus varsoista on minkäkin ikäisenä myyty? Lisäksi laskettiin kuinka monta prosenttia on suomenhevos- ja lämminverivarsoista myyty neljänteen ikävuoteen mennessä, mikä selvittää hieman paremmin varsakaupan vilkkautta tänä päivänä. (Liite 1.)

Toinen osa tutkimusta oli kasvattajien ikäjakauman selvittäminen, ottaen huomioon suomenhevosten ja lämminveristen lisäksi myös ratsut ja ponit. Tästä selvityksestä haluttiin saada lisää faktapohjaista tietoa kasvattajien ikääntymisestä, koska aiheesta on tällä hetkellä ollut paljon keskustelua. Tässä osiossa laskettiin kaikkien rotujen osalta erikseen kasvattajien jakautuminen eri ikäryhmiin (0 - 24 v, 25 - 39 v, 40 - 59 v ja 60 - 92 v). Lisäksi laskettiin kuinka kaikki kasvattajat yhdessä jakautuvat em. ryhmiin, sekä lopuksi myös kasvattajien keski-ikä sekä ryhmittäin että yhdessä. Kasvattajien ikäluokkaosuudet on siis laskettu sekä tietyn ryhmän (lv, sh, ratsum, poni) sisällä, että koko aineistosta (kaikkien rotujen kasvattajat). Samoin toimittiin kasvattajien keski-ikä kohdalla. (Liite 2.)

Opinnäytetyö tuottaa tietoa Suomen Hippos ry:lle hevoskasvatukseen liittyvän toiminnan suunnittelun tueksi.

5.2 Tutkimuksen toteuttaminen

Varsojen myynti-ikä selvittämiseksi Suomen Hippoksen Heppajärjestelmästä poimittiin tiedot vuosilta 1999 – 2008 siitä, minkä ikäisenä ja kuinka monta varsaa mistäkin ikäluokasta on myyty. Nämä tiedot selvitettiin sekä lämminveristen ravihevosten että suomenhevosten osalta.

Kasvattajien ikäselvityksen aineistoksi poimittiin Heppajärjestelmästä kasvattajien iät vuosilta 1994, 1999, 2004, 2008 ja 2009 eriteltyinä lämminveriravureiden, suomenhevosten sekä ratsujen ja ponien kasvattajat. Mitään erityisiä rajoituksia ei tehty, vaan kaikki kasvattajat yhden tamman silloin tällöin astuttavista, kasvatustoimintaa pääsääntöisesti harjoittaviin kasvattajiin huomioitiin.

Kasvattajien iässä tulee huomioida, että jos hevonen on kimppaomistuksessa, niin vain Suomen Hippokseen ilmoitetun yhteys henkilön ikä on huomioitu. Taulukoissa saattaa myös hämätä nämä nuoret kasvattajat, sillä kuten ymmärrettävää on, eivät alaikäiset itse kasvata ko. hevosia. Vanhemmat ovat ilmoittaneet heidät syntyvän varsan omistajiksi, jolloin heistä myös tulee virallisesti varsan kasvattajia. Lisäksi huomioitavana on, että kasvattajien ikää koskien ratsujen ja ponien tietoja vuodelta 2009 ei ollut vielä saatavilla. Näin ollen tulosten tarkastelu vuoden 2009 osalta onnistui ainoastaan suomenhevosten ja lämminveristen ravihevosten kohdalla.

Taulukoita olen sittemmin työstänyt yhtenäisemmiksi ja olen helpottanut niiden lukua yhdistämällä myynti-ikää koskevat taulukot omaan liitteeseensä ja kasvattajien ikäjakaumaa koskevat omaansa. Näin samaa aihetta käsittelevät taulukot ovat vierekkäin helpommin vertailtavissa, samoin niistä lasketut tulokset. Kasvattajat jaottelin myös ikäryhmiin 0 – 24 v, 25 – 39 v, 40 – 59 v ja 60 – 92 v. Ryhmät ovat melko laajoja mutta tämä on tehty nimenomaan tutkimustulosten vertailun helpottamiseksi. (Liite 1, Liite 2.)

5.3 Tutkimuksen tulokset

Tutkimuksen tulokset koostuvat kahdeksasta ala-otsikosta. Näistä kaksi käsittelee varsojen myynti-ikää ja loput kuusi kasvattajien ikäjakaumaa. Liitteenä olevat taulukot käsiteltiin Excel-ohjelmalla.

Tutkimuksen tuloksia on vertailtu Soila Lehmusvaaran opinnäytetyönsä puitteissa teettämän kyselyn tuloksiin. Varsojen myynti-ian vertailua helpottaa samojen rotujen tutkiminen molemmissa töissä. Kasvattajien ikäjakautuman vertailua ei voida suorittaa kuin suomenhevosten ja lämminveristen ravihevosten kohdalla, sillä Lehmusvaaran työ ei käsittele ratsu- ja ponirotuja lainkaan.

5.3.1 Lämminveristen ravihevosvarsojen myynti-ikä

Jo aineistosta voidaan nähdä, että eniten lämminverihevosten varsoista on myyty 0 – 2 -vuoden iässä (47 %), mutta kuitenkin suuri osa varsoista on jäänyt kasvattajilleen (26 %, määrä tietenkin kasvaa mentäessä kohti vuotta 2009, sillä vanhempien hevosten myynnin määrää ei tästä taulukosta voida vielä nähdä myöhemmiltä vuosilta). Verrattaessa tätä tulosta Lehmusvaaran työn tuloksiin, nähdään että myös hänen kyselynsä tuloksissa isoimmat osuudet jakautuvat vieroituksen jälkeisestä ajasta toiseen ikävuoteen. Nämä osuudet yhdessä ovat yhteensä jopa 74 %. Kun tähän lasketaan vielä ennen vieroitusta myydyt varsat, on osuus 0 – 2 -vuotiailla huikeat 79,5 %, mikä omassa tutkimuksessani oli lämminveristen osalta 47 %. (Taulukot 1 ja 2.)

TAULUKKO 1 *Lämminverivarsojen myynti*

	0-2v	3-5v	yli 6v
1999	46,2 %	28,3 %	9,0 %
2000	45,6 %	19,2 %	8,9 %
2001	45,6 %	19,5 %	7,2 %
2002	46 %	28,8 %	6,0 %
2003	48,6 %	17,7 %	2,3 %
2004	47,6 %	18 %	
2005	51 %		
2006	49,8 %		
2007	46,5 %		

TAULUKKO 2 Varsojen yleinen myynti-ikä Lehmusvaaran teettämän kyselyn mukaan

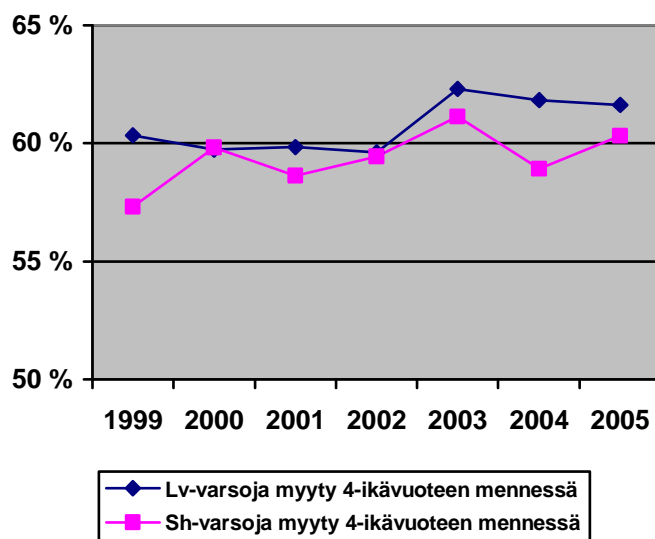
	yht.	%
ennen syntymää	37	4,71
ennen vieroitusta	43	5,48
vieroituksen jälkeen	164	20,89
1-vuotiaana	272	34,65
2-vuotiaana	145	18,47
3-vuotiaana	54	6,88
4v tai vanhempana	53	6,75
tyhjä	17	2,17
yht.	785	100,00

Vuosi 1999 on hyvä ottaa hieman yksityiskohtaisempaan tarkasteluun, sillä sinä vuonna syntyneistä varsoista näemme 10 -vuotiaaksi asti myytyjen hevosten määrän. Tarkasteltaessa myymättä jääneiden varsojen lukumäärää kyseisen syntymävuoden osalta, voidaan huomata, että isoa osaa niistä ei ole myyty edes 10 -ikävuoteen mennessä. Tämä pätee muihinkin vuosiin, vaikka myöhemmiltä vuosilta ei näekään yhtä pitkälle kuin vuoden 1999 osalta. (Taulukko 1, Liite 1/1.)

Laskettuani osuudet lämminverivarsojen myynti-ikästä, huomasin, että aineistosta saatu ensivaikutelma pitää paikkansa. Varsoja tosiaan myydään eniten yhden vuoden iässä, ainoana poikkeuksena vuosi 2008, jolloin 1-vuotiaana myytyjen varsojen määrä putoaa hieman alle 8 % vuodesta 2007. Alle 1 -vuotiaana myytyjen varsojen määrä pysyy taas suunnilleen samoissa lukemissa, jolloin niiden lukumäärä ylittää vuotiaana myytyjen lukumäärän. 2 -vuotiaana myytyjen määrä pysyy ensimmäisinä vuosina melko samoissa lukemissa alle 1-vuotiaana myytyjen määrän kanssa, mutta vuodesta 2003 eteenpäin niiden määrä alkaa selvästi laskea ja jää pienemmäksi kuin alle 1 -vuotiailla. (Liite 1/2.)

Taulukosta 1 näemme, että 3 – 5 -vuotiaana lämminverisiä myydään vielä kohtuullisen paljon (19 %), minkä jälkeen myynnin määrä alkaa selvästi laskea. Mielenkiintoista on myös huomata, että vuosittain vanhimpien myytyjen hevosten lukumäärä on lähes joka kerta hieman pudonnut edellisestä vuodesta. Tämä lukumäärä näyttäisi olevan Lehmusvaaran kyselyn perusteella hieman pienempi kuin omassa tutkimuksessani. Jos kyselyn 3 v ja 4 v tai vanhempana myytyjen osuudet lasketaan yhteen, saadaan 13,6 %, kun taas vastaava lukema omassa selvityksessäni oli em. 19 %. Tämä ero ei kuitenkaan ole niin huomattava kuin mitä 0 – 2 -vuotiailla näkyi olevan. (Taulukot 1 ja 2, Liite 1/2.)

Varsakaupan vilkkautta tarkastellaan laskemalla kuinka monta prosenttia varsoista on vaihtanut ensimmäisen kerran omistajaa 4 -ikävuoteen mennessä. Vuosina 1999 – 2002 lämminverisissä omistajaa on vaihtanut 60 % ja 2003 – 2005 62 %. (Kuva 1, Liite 1/2.)



KUVVA 3 Varsakaupan vilkkaus

Taulukosta 4 taas nähdään kasvattajien omat toiveet varsakaupan suhteen (Lehmusvaara. n.d.). Toiveissa näyttäisi olevan, että suurin osa myytäisiin vieroituksen jälkeen, kun taas todellisuudessa isoin osa myydään vasta 1 -vuotiaana. Muutenkin varsojen toivottaisiin menevän aiemmin kaupaksi, kuten taulukon osuuksien jakautumisesta voimme nähdä. 2 -vuotiaiden osuus on jo pienentynyt todellisuudesta ja esimerkiksi ennen syntymää, sekä ennen vieroitusta myytävien varsojen osuudet ovat kasvaneet. Näin ollen varsoja halutaan selvästi myydä aiemmin. (Taulukot 1, 2, 3 ja 4.)

TAULUKKO 3 Kasvattajien toivoma varsan myynti-ikä Lehmusvaaran teettämän kyselyn mukaan

	Yht.	%
ennen syntymää	49	6,77
ennen vieroitusta	78	10,77
vieroituksen jälk.	230	31,77
1-vuotiaana	204	28,18
2-vuotiaana	73	10,08
3-vuotiaana	20	2,76
4-v tai vanh.	11	1,52
en halua myydä	45	6,22
tyhjä	14	1,93
yht	724	100,00

5.3.2 Suomenhevosvarsojen myynti-ikä

Eniten suomenhevosiä myydään 0 – 2 -vuotiaana (46 %), kuten lämminverisiäkin (Taulukot 1 ja 4). Tämä tulos oli, kuten edellä mainittiin, Lehmusvaaran työssä lämminveristen ja suomenhevosten osalta yhteensä 79,5

% (Taulukko 2). 3 – 5 -vuotiaina suomenhevosvarsoja myydään myös yhtä paljon kuin lämminverisiä (19 %), jonka jälkeen myös suomenhevosilla alkaa myynnin määrä laskea. Tämä tulos eroaa jälleen hieman Lehmusvaaran teettämän kyselyn tuloksista, jossa vastaava lukema suomenhevosilla ja lämminverisillä oli 13,6 %. (Taulukot 2 ja 4, Liite 1/3.)

TAULUKKO 4 Suomenhevosvarsojen myynti

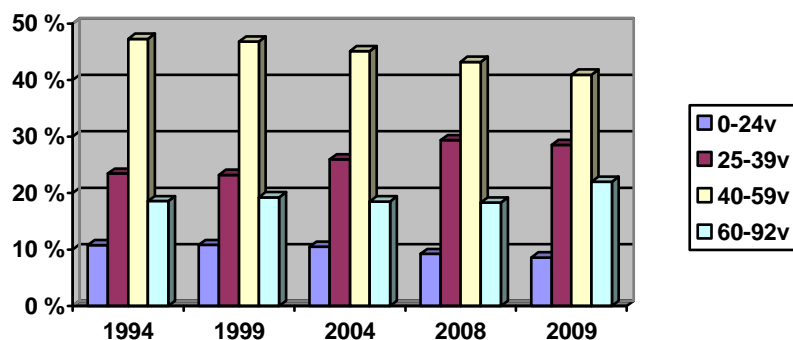
	0-2v	3-5v	yli 6v
1999	42,6 %	20,8 %	11,6 %
2000	44,3 %	19,8 %	11,4 %
2001	44,6 %	19,6 %	8,1 %
2002	43,5 %	21,6 %	5,7 %
2003	47,2 %	17,2 %	2,2 %
2004	47,6 %	15,1 %	
2005	48,1 %		
2006	48,2 %		
2007	49,9 %		

Myös suomenhevosista suurin osa vaihtaa omistajaa 1 -vuotiaana, lukuun ottamatta vuotta 2008, jolloin myös tällä rodulla 1 -vuotiaana myytyjen varsojen määrä putoaa 9,6 %. Kuten lämminverisillä, myös suomenhevosvarsojen alle 1 -vuotiaana myytyjen lukumäärä pysyy suunnilleen samoissa lukemissa. Tällöin niitä myydään yksivuotiaita enemmän vuonna 2008. (Liite 1/4.)

Varsakaupan vilkkautta tarkasteltaessa 4 -vuotiaaksi mennessä myytyjen suomenhevosten määrä on vaihdellut melko paljon vuosien aikana. Kuten kuvassa 1 näkyy, vuonna 1999 myytyjen varsojen määrä oli alhaisin (57 %). Vuosina 2000 – 2002 myytyjen varsojen määrä on noussut jo 59 prosenttiin ja vuonna 2003 lukema on ollut jo 61 %. Määrä kuitenkin laski vuonna 2004 takaisin (59 %). 2005 varsoja myytiin 4 -vuotiaaksi mennessä 60 %. Näin ollen keskimääräinen lukema on 59 %. (Kuva 1, Liite 1/4.)

5.3.3 Suomenhevoskasvattajien ikäjakauma

Aineistosta nähdään että kasvattajien ikä painottuu 40 ja 59 ikävuoden välille (45 %). Seuraavaksi eniten on 25 – 39 -vuotiaita kasvattajia (26 %), ja hieman vähemmän 60 - 92 -vuotiaita kasvattajia (20 %). 0 – 24 -vuotiaita on selvästi vähiten (10 %). (Kuva 2, Liite 2/1-3.)



KUVA 4 Suomenhevoskasvattajien ikäjakauma

Eri vuosien välillä ei ole suuria eroja, 0 – 24 -vuotiaiden kasvattajien osuus hieman vähenee mentäessä kohti vuotta 2009, samoin 40 – 59 -vuotiaiden osuus. 25 – 39 -vuotiaiden ja 60 – 92 -vuotiaiden osuus taas hieman kasvaa, kuitenkin näiden ikäluokkien säilyttäessä saman järjestyksen osuuksien hallinnassa. (Kuva 2, Liite 2/1-3.)

Taulukosta 5 näemme Lehmusvaaran työssä tehtyyn kyselyyn vastanneiden määrän, sekä miten he jakautuvat samankaltaisiin ikäryhmiin kuin omassa tutkimuksessani. Jos katsotaan kuvaa 2 ja taulukkoa 5, nähdään, että molemmissa töissä isoin ryhmä on 40 – 59 -vuotiaat ja toiseksi suurin 25 – 39 -vuotiaat. Tässä tulee tietysti tarkastella vuotta 2009, koska kysely on tehty kyseisenä vuonna. Tällöin huomataan että myös ikäryhmät yli 60 v ja 0 – 24 v menevät samoin päin ko. vuoden kohdalla. (Kuvat 2 ja 3, Taulukko 5.)

TAULUKKO 5 Kasvattajien ikäjakauma Soila Lehmusvaaran työssä

alle 25v	28 kpl	5,50 %
25-39v	206 kpl	40,47 %
40-59v	214 kpl	42,04 %
yli 60v	61 kpl	11,98 %
yht.	509 kpl	100,00 %

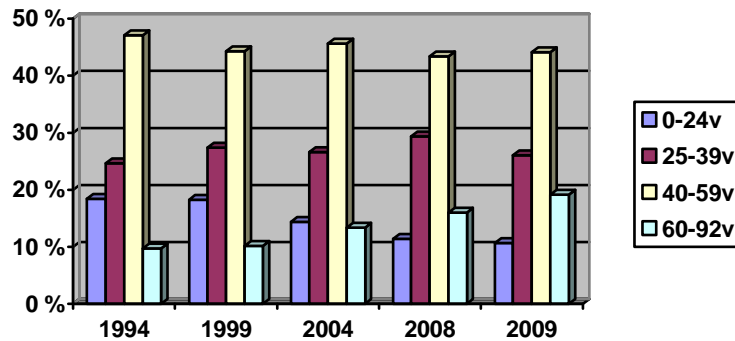
Prosenttiosuuksia tarkasteltaessa huomataan, että parhaiten toisiaan vastaavat 40 – 59 -vuotiaiden ryhmät. Taulukosta 5 näemme että kyselyyn vastanneista 42 % oli 40 – 59 -vuotiaita, omassa tutkimuksessani vastaava osuus oli 42,5 % (Taulukko 6). Toiseksi suurimmassa ryhmässä erot olivat jo paljon suuremmat, oman tutkimukseni osuus 25 – 39 -vuotiailla oli 27,3 %, kun taas kyselyyn vastanneista tämän ikäisiä oli 40,5 %. Taulukosta 6 näemme, että myös yli 60 -vuotiaita oli omassa selvityksessäni huomattavasti enemmän (20,6 %) kuin Lehmusvaaran kyselyssä (12 %). Alle 25 -vuotiaita oli 5. taulukon mukaan 5,5 %, kun taas omassa selvityksessäni vastaava osuus oli 9,6 %. (Taulukot 5 ja 6.)

TAULUKKO 6 Lämminveristen ja suomenhevosten kasvattajien ikäjakauma vuonna 2009

0-24v	9,6 %
25-39v	27,3 %
40-59v	42,5 %
60-92v	20,6 %

5.3.4 Lämminverihevost kasvattajien ikäjakauma

Lämminveristen ravihevosten kasvattajien ikä jakautuu melko pitkälti samoin kuin suomenhevosilla. Eniten kasvattajia sijoittuu ikäryhmään 40 – 59 v ja toiseksi eniten 25 – 39 -vuotiaisiin. Näiden kahden ikäryhmän osuus pysyy melko samana vuosien läpi, 40 – 59 -vuotiaiden osuutena 45 % ja 25 – 39 -vuotiaiden osuutena 27 %. (Kuva 3, Liite 2/4-6.)



Kuva 5 Lämminverihevost kasvattajien ikäjakauma

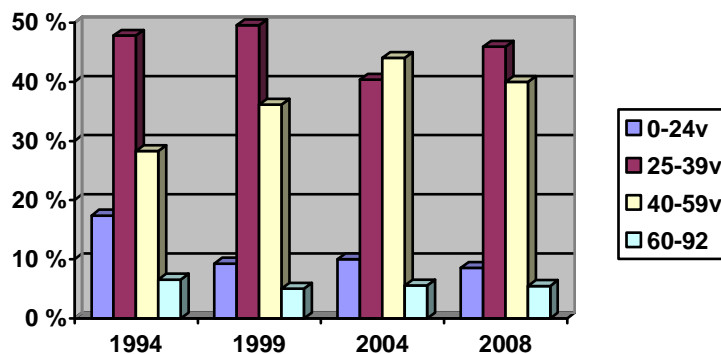
0 – 24 v ja 60 – 92 -vuotiaiden osuus taas vaihtelee keskenään jonkin verran. Vuosina 1994 ja 1999 0 – 24 -vuotiaita on 18 %, kun taas 60 – 92 -vuotiaita on 10 %. Vuonna 2004 osuudet ovat melkein tasan 60 – 92 -vuotiaiden osuuden ollessa 13 % ja 0 – 24 -vuotiaiden osuus 14 %. Tämän jälkeen vuosina 2008 ja 2009 osuudet kääntyvät päikseen, 0 – 24 -vuotiaiden osuuden ollessa 11 % ja 60 – 92 -vuotiaiden osuutena on 2008 16 % ja 2009 19 %. (Kuva 3, Liite 2/4-6.)

Tarkasteltaessa vuotta 2009, ovat tulokset yhteneviä Lehmusvaaran teettämän kyselyn tuloksien kanssa; eniten kasvattajia sijoittuu ikäryhmään 40-59v, seuraavaksi eniten on 25 – 39 -vuotiaita, sitten 60 – 92 -vuotiaita ja vähiten 0 – 24 -vuotiaita. Prosenttiosuuksia on tarkemmin esitelty edellä kappaleessa 5.3.3. (Taulukko 5, kuva 3).

5.3.5 Ratsuhevosten kasvattajien ikäjakauma

Ratsujen kasvattajien ikä painottuu selkeästi kahteen ikäryhmään; 25 – 39 v ja 40 – 59 v. Vuosina 1994 ja 1999 selkeä enemmistö, lähes 50 %, kuu-

luu 25 – 39 -vuotiaisiin. Vuonna 2004 tapahtuu selvä notkahdus 25 – 39 -vuotiaiden ryhmässä, määrän pudotessa jopa 9 % edellisvuodesta. Vuoteen 2008 mennessä osuus on kuitenkin noussut jo taas 46 prosenttiin. 40 – 59 -vuotiaiden osuus kasvaa aina vuoteen 2004 asti, 28 prosentista jopa 44 prosenttiin, määrän kuitenkin pienentyessä vuoteen 2008 mennessä 40 prosenttiin. (Kuva 4, LIITE 2/7-9.)

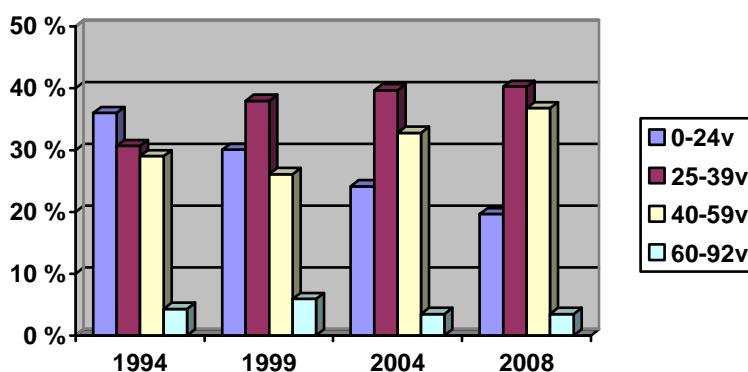


KUVA 6 Ratsuhevoskasvattajien ikäjakauma

60 – 92 -vuotiaiden osuus on tasaisesti n. 6 % vuosien läpi. 0 – 24 -vuotiaiden osuus putoaa 8 prosenttiyksikköä vuodesta 1994 vuoteen 1999, jonka jälkeen osuus on n. 9 %. (Kuva 4, Liite 2/7-9.)

5.3.6 Ponikasvattajien ikäjakauma

Poneilla kasvattajien ikäjakauma vaihtelee selkeästi eniten. Vuonna 1994 suurin osa kasvattajista kuuluu 0 – 24 -vuotiaisiin, yhteensä 36 %. Seuraavaksi suurin ryhmä on 25 – 39 -vuotiaat, 31 %. 40 – 59 -vuotiaita on 29 % ja 60 – 92 -vuotiaita 4 %. (Kuva 5, Liite 2/10-12.)



KUVA 7 Ponikasvattajien ikäjakauma

Vuonna 1999 0 – 24 -vuotiaiden ja 25 – 39 -vuotiaiden osuudet ovat vaihtuneet päikseen, 0 – 24 -vuotiaiden osuuden ollessa 30 % ja 25 – 39 -vuotiaiden osuuden kasvaessa miltei 38 prosenttiin. 40 – 59 -vuotiaiden

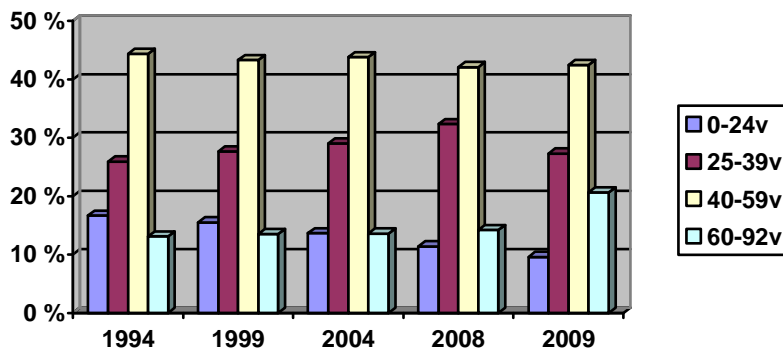
osuus putoaa muutaman prosenttiyksikön, ollen 26 %, 60 – 92 -vuotiaiden osuuden ollessa suunnilleen sama (6 %). (Kuva 5, Liite 2/10–12.)

Vuoteen 2004 mennessä 25 – 39 -vuotiaiden osuus on edelleen kasvanut pari prosenttiyksikköä yhteensä 40 prosenttiin, 0 – 24 -vuotiaiden osuuden pudotessa jopa 6 prosenttiyksikköä 24 prosenttiin. 40 – 59 -vuotiaiden osuus kasvaa saavuttaen toiseksi isoimman ryhmän aseman, osuuden ollessa melkein 33 %. 60 – 92 -vuotiaiden osuus pienenee 3 prosenttiin. (Kuva 5, Liite 2/10–12.)

Tämä asettelu säilyy vuoteen 2008, 40 – 59 -vuotiaiden edelleen kasvattaessa osuuttaan (yhteensä 37 %) ja 0 – 24 -vuotiaiden osuuden pienentyessä 20 prosenttiin. Kuitenkin pienin ryhmä on edelleen 60 – 92 -vuotiaat, 3 % ja isoin ryhmä 25 – 39 -vuotiaat, 40 %. (Kuva 5, Liite 2/10–12.)

5.3.7 Kaikkien kasvattajien ikäjakauma yhdessä

Kun kaikki kasvattajat otetaan tarkasteluun yhtenä ryhmänä, huomataan että selkeä enemmistö kasvattajista osuu ikäryhmään 40 – 59 v. Tämän ryhmän osuus prosentteina on n. 43 %. Vuosina 2008 ja 2009 osuus on hieman pienentynyt aiemmasta, kun taas 60 – 92 -vuotiaiden ikäryhmä on vuonna 2009 selkeästi isompi kuin aiempina vuosina. Kyseessä olevassa ryhmässä osuus on kasvanut vuodesta 2008 6,5 %. (Kuva 6, Liite 2/12.)



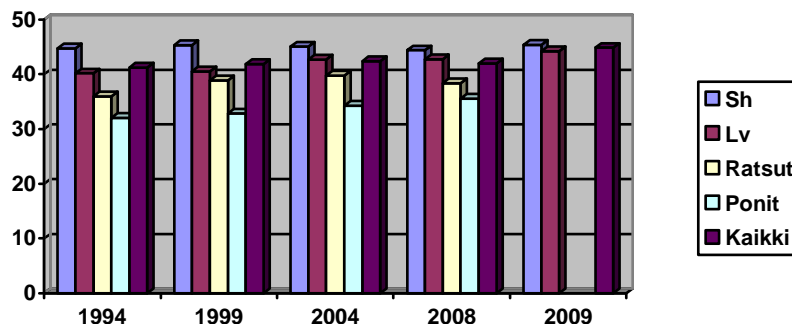
KUVA 8 Kaikkien kasvattajien ikäjakauma

Nuorempien ikäryhmien osuudet vaihtelevat hieman eri vuosien välillä, tosin merkittäviä eroja ei löydy. 0 – 24 -vuotiaiden osuus laskee tasaisesti vuotta 2009 kohti, 16,5 prosentista 10 prosenttiin. 25 – 39 -vuotiaat kasvattavat osuuttaan tasaisesti vuoteen 2008 asti, kuitenkin osuuden pienentymisen selvästi vuonna 2009. (Kuva 6, Liite 2/12.)

Vaikka vuodelta 2009 tiedetään vain lämminveristen ja suomenhevosten kasvattajien iät, voidaan taulukosta nähdä, että vuoden 2009 tiedot eivät juuri poikkea muista vuosista. Ainoana erona on hieman suurempi kontrasti 0 – 24 -vuotiaiden ryhmän ja 60 – 92 -vuotiaiden ryhmän välillä. (Kuva 6, Liite 2/12.)

5.3.8 Kasvattajien keski-ikä

Liitteen viimeiseen taulukkoon on laskettu myös kasvattajien keski-ikä sekä ryhmittäin että yhdessä. Siitä nähdään, että suomenhevosten kasvattajien keski-ikä on n. 45 vuotta. Merkittäviä eroja eri vuosien välillä ei ole vaan kuten huomataan, on hajonta melko pientä. (Kuva 7, Liite 2/12.)



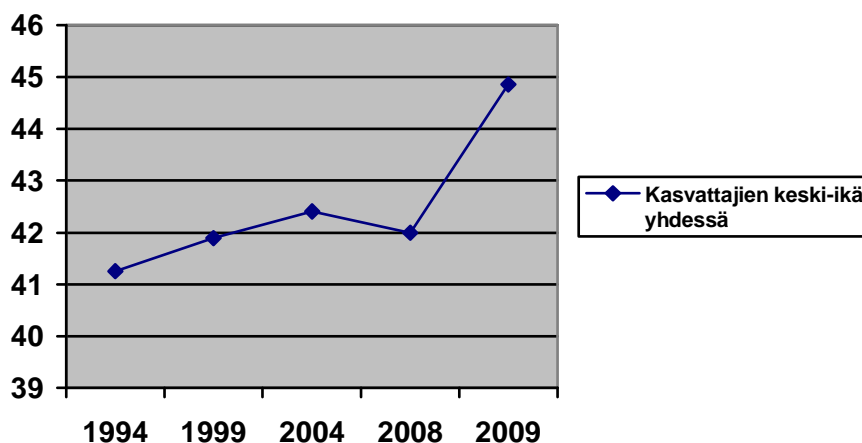
KUVA 9 Kasvattajien keski-ikä

Lämminveristen ravihevosten kasvattajien keski-ikä on vuosina 1994 ja 1999 melkein sama, hieman päälle 40 vuotta. Vuoteen 2004 mennessä keski-ikä on kuitenkin noussut jo parilla vuodella, ollen näin hieman alle 43 vuotta. Vuonna 2008 keski-ikä on sama kuin vuonna 2004, mutta vuonna 2009 keski-ikä on noussut taas hieman, 44 vuoteen. (Kuva 7, Liite 2/12.)

Ratsujen kasvattajat ovat hieman nuorempia verrattuna aiempien rotujen kasvattajiin. Ratsuilla kasvattajien keski-ikä vaihtelee 35 ja 40 ikävuoden välillä, kuitenkin pysyen aina hieman alle 40 ikävuoden. (Kuva 7, Liite 2/12.)

Ponien kasvattajat ovat selkeästi nuorimpia. Vuosina 1994 ja 1999 keski-ikä on 32 ja 33 vuoden välillä. Vuoteen 2004 mennessä on keski-ikä noussut hieman päälle 34 vuoden ja edelleen vuoteen 2008 mennessä hieman päälle 35 vuoden. (Kuva 7, Liite 2/12.)

Kuten kuvasta 8 nähdään, kaikkien rotujen kasvattajien keski-ikä yhdessä vaihtelee 41 ja 42,5 vuoden välillä, lukuun ottamatta vuotta 2009. Tänä vuonna keski-ikä on hieman yli 44 vuotta, tässä tulee kuitenkin ottaa huomioon että ratsujen ja ponien kasvattajien ikätietoja ei ollut saatavilla vuodelta 2009. Näin ollen ko. luku käsittää ainoastaan suomenhevosten ja lämminveristen ravihevosten kasvattajien iät. (Kuva 8, Liite 2/12.)



KUVA 10 Kasvattajien keski-ikä koko aineistosta

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimusta tehdessäni olen päätenyt siihen tulokseen, että tässä tutkimuksessa saadut vastaukset ovat hyvin luotettavia. Tiedot pohjautuvat Hippoksen omaan aineistoon, jonne kasvattajien iät on kirjattu. Sieltä näkyvät myös omistajan vaihdokset kunkin hevosen kohdalla, jolloin tiedot myydyistä varsoista ovat hyvin tarkkoja.

Varsojen myynti-ään osalta itseäni yllätti eniten tulos 2 -vuotiaana myytyjen varsojen suuresta määrästä. Oma mielikuvani kun on ollut pitkälti se, että varsoja ostetaan joko heti vieroituksen jälkeen tai sitten vasta kun niiden koulutus on jo selvästi pidemmällä. Tosin kun asiaa enemmän ajattelee, niin tämä tulos on melko järkeenkäypä, koska tutkimuksessa on tarkasteltu pääasiassa ravihevosrotuja. Ravihevoset kehittyvät ratsuja nopeammin, jolloin niiden koulutus alkaa jo yhden vuoden iässä ja kilpailuttaminenkin jo kaksivuotiaana. Samoin suomenhevosista iso osa on jalostettu juoksijasunnalle ja vaikka suomenhevoset kehittyvätkin vähän hitaammin, myös niiden kilpailuttaminen alkaa jo kolmen vuoden iässä. Tämän vuoksi ko. rotuja kannattaakin ostaa nuorempina ja yleensä kaksivuotiaat ovat jo täysin ajolle opetettuja. Ratsuja taas aletaan kouluttaa vasta 3 – 4 -vuotiaana, koska niiden kehitys on jonkin verran hitaampaa kuin ravihevosilla.

Vanhempina lämminverisillä ei ole juuri muuta arvoa kuin jalostuksessa, riippuen niiden suvusta ja menestymisestä. Osasta vanhoista ravihevosista voi saada vielä hyviä käyttöhevosia, oikeanlaisella koulutuksella ja hoidolla. Ne eivät kuitenkaan ole yhtä suosittuja ratsuina kuin siihen tarkoitukseen jalostetut hevoset. Tämä selittää melko hyvin myyntiprosentin pienemisen vanhempien hevosten kohdalla. Kuitenkin halpa hinta saattaa houkuttaa joitain ostajia kallistumaan vanhaan ravihevoseen, mikä taas osaltaan lisää vanhempien lämminveristen ja suomenhevosten myyntiä.

Vuonna 2008 tapahtunut notkahdus vuotiaiden lämminveristen ravi- ja suomenhevosvarsojen myynnissä saattaa johtua osittain tämän hetken taloustilanteesta. Itse kuvittelisin, että alle 1 -vuotiaana myydyistä varsoista suurin osa on etukäteen ”tilattuja”, jolloin ko. iässä myytyjen varsojen lukumäärä pysyisi suunnilleen samana verrattuna edellisiin vuosiin. Vuotiaina myytyjen varsojen kohdalla tapahtuva notkahdus selittyisi huonolla taloustilanteella, joka on vaikuttanut varsakaupan vilkkauteen heikentäen sitä. Näiden varsojen myynnissä taloustilanne tuntuisikin, koska niitä ei ole etukäteen varattu.

Vertailu Soila Lehmusvaaran opinnäytetyöhön toi mielenkiintoisia näkökohtia selvitykseen, etenkin kun nähtiin kasvattajien omat toiveet varsojen myynti-ian suhteen. Ne eivät aivan täsmänneet todellisuuden kanssa, vaan varsoja selvästi haluttiin myydä aikaisemmin kuin oli kysynnän puolesta mahdollista. Kuitenkin 0 – 2 -vuotiaana myytyjen erot yllättivät, sillä tulos oli vielä niin paljon suurempi kuin omassa tutkimuksessani (yht. 27,5 %). Tähän saattaa vaikuttaa esimerkiksi arviointivirheet kyselyyn vastanneiden osalta.

Kasvattajien ikää tutkittaessa mielenkiintoisinta oli huomata, että kasvattajien keski-iat olivat odotettuun nähden huomattavasti alhaisempia. Kuitenkin keskustellaan paljon kasvattajien ikääntymisestä ja tietenkin samat kasvattajat, jotka tekevät kasvatustyötä pitkään, vanhenevat koko ajan. Näin ollen luulisi, että vanhempien ikäryhmien osuudet kasvaisivat ja olisivat hallitsevia ryhmiä tässä tutkimuksessa. Edes suomenhevosten kasvattajat, joita selvästi pidetään iäkkäimpinä (mitä he myös ovat, kuten aineistosta nähdään), eivät ole keski-ialtään järin vanhoja. Heidän keski-ikänsä vaihtelee 44 ja hieman päälle 45 vuoden välillä, kun taas esimerkiksi HAMKin *Hevosyrittäjyys 2009*-kyselyssä kasvattajien keski-ikäksi saatiin 52 vuotta (Pussinen & Thuneberg 2009). Ponien kasvattajat ovat selvästi nuorimpia ja tämän tutkimuksen mukaan heidän keski-ikänsä vaihtelee 32 ja 36 ikävuoden välillä. Kun kaikkien rotujen kasvattajien yhteiskeski-ikä lasketaan, saadaan tulokseksi 41 - 42,5 vuotta. Tämä on siis yli 10 vuotta vähemmän kuin *Hevosyrittäjyys 2009*-kyselyssä. Mahdollisesti iäkkäämmät kasvattajat ovat olleet halukkaampia vastaamaan ko. kyselyyn, mutta toisaalta täytyy ottaa huomioon myös Hippoksen rekisterissä olevat alaikäiset kasvattajat. Heidän ikänsä kuitenkin alentaa keskiarvoa jonkin verran, vaikka he eivät oikeata kasvatustyötä vielä teekään.

Ponikasvattajien ikäryhmien osuuden vaihtelu on melko suurta verrattuna muihin rotuihin. Poneilla on muutenkin selvästi nuorempia kasvattajia, mutta taulukosta voimme myös huomata, että vanhempien ikäryhmien osuudet alkavat pikkuhiljaa kasvaa. Tämä saattaa johtua siitä, että samat kasvattajat kasvattavat poneja, jolloin heidän vanhettuaan se myös vaikuttaa kasvattajien ikäjakaumaan. Kuitenkin uskoisin, että uusia kasvattajia tulee lisää vuosittain, mikä selittää taas osaltaan 0 - 24 ja 25 – 39 -vuotiaiden suuret osuudet ponien kasvattajissa.

Muiden rotujen kasvattajien eri ikäryhmillä on lähestulkoon samat osuudet vuosien läpi, mikä tarkoittanee sitä että vaihtuvuus kasvattajissa on melko

tasaista. Sitä mukaa kun vanhempia kasvattajia lopettaa, tai jää eläkkeelle, tulee uusia kasvattajia tilalle. Pitkään kasvatustyötä tehneet taas vanhenevat, jolloin osuudet pysyvät melko samanlaisina.

Myös vertailtaessa kasvattajien ikää Lehmusvaaran työn tuloksiin, uskoisin, että vanhemmat kasvattajat ovat olleet aktiivisempia vastaamaan sekä paperi-, että nettikyselyyn. Nuorempien vastaajien (0 – 24 v) osuus on jäänyt jonkin verran pienemmäksi kuin omassa selvityksessäni. Luultavasti he eivät ole olleet aivan niin innokkaita käyttämään aikaansa pitkään kyselyyn vastaamiseen. Suurimmat erot ovat 25 – 39 -vuotiaiden ryhmässä, jossa heittoa on 13 %. Tämä selittyisi sillä, että tähän ikäryhmään kuuluvat nuoret aikuiset, jotka ovat varmasti vastanneet enemmän nettikyselyyn. Internetversioon eivät taas yli 60 -vuotiaat ole välttämättä niin innokkaasti vastanneet, sillä monille iäkkäämmille henkilöille tietokoneiden ja internetin käyttö on vielä melko vierasta.

Kaiken kaikkiaan pidän tehtyä selvitystä hyvin pätevänä ja huomion arvoisena tarkasteltaessa varsojen myynti-ikää, sekä kasvattajien jakautumista eri ikäryhmiin. Opinnäytetyössä julkaistua aineistoa ja eri mielipiteitä ei toki tule pitää ainoana oikeana ratkaisuna tai vaihtoehtona, mutta työn tulokset antavat hyvin suuntaa 2000-luvun lopun kasvatustoiminnan tilanteesta. Työssä on myös esitelty eri tahojen hyviä ehdotuksia alan kehittämiseen.

LÄHTEET

- Hevosyrittäjyys 2009-kysely. 2009. Keskeisiä havaintoja.
http://www.hevosyrittaja.fi/ep/tiedostot/Hevosyrittajyys2009_keskeisiaHavaintoja.pdf. Viitattu 20.1.2010.
- Heiskanen, M-L. Klemola, I. Kumpulainen, M. & Kauppinen, P. 2002. Hevostalous – merkitys ja tulevaisuus Suomessa. Hevostietokeskus, Ylä-Savon ammattiopisto.
- Hollmén, M. & Mäenpää, S. 2004. Hevosalan haasteet.
- Mäenpää, M. Peltonen, T. Saastamoinen, M. Hyyppä, S. & Välimäki, T. 2005. Hevosaines, Hevosalan tietopaketit 8/8. SP-Paino Oy, Hyvinkää.
- Hirvonen, P. 2007. Kannattavuuden arvioiminen. Teoksessa Saastamoinen, M. & Teräväinen, H. (toim.) Hevosen ruokinta ja hoito. Porvoo: WS Bookwell Oy, 143–144.
- Laine P. Hirvonen P. & Saastamoinen M. 2007. Hevostalouden kannattavuus. Teoksessa Saastamoinen, M. & Teräväinen, H. (toim.) Hevosen ruokinta ja hoito. Porvoo: WS Bookwell Oy, 140–144.
- Laine, P. & Saastamoinen, M. 2007. Hevosurheilu ja –harrastus hevostalouden perusta. Teoksessa Saastamoinen, M. & Teräväinen, H. (toim.) Hevosen ruokinta ja hoito. Porvoo: WS Bookwell Oy, 140–143.
- Lehmusvaara, S. n.d. Suomalainen Ravihevostalouden kasvatusta. Hämeen ammattikorkeakoulu. Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma. Tekeillä oleva opinnäytetyö.
- Lehtola, P. & Wegelius, C. 2005. Hevoskaupan käsikirja. Gummerus Kirjapaino Oy.
- Piekkari, O. Ropo, P. Korhonen, J. & Pussinen S. 2005. Hevosalan yrityksen talousasioiden hallinta, Hevosalan tietopaketit 5/8. SP-Paino Oy Hyvinkää.
- Pussinen, S. Korhonen, J. Pölönen, J. & Varkia, R. 2007. Kasvava hevosala-selvitys.
<http://markkinointi.laurea.fi/julkaisut/b/b19.pdf>
- Pussinen, S. & Thuneberg, T. Katsaus hevosalan yritystoimintaan. 2009. Loppuraportti.
<http://portal.hamk.fi/portal/page/portal/HAMKJulkisetDokumentit/Yleisopalve->

[lut/Julkaisupalvelut/Kirjat/luonto_ja_maaseutu/Katsaus_hevosalan_yritysoimintaan_2010_e.pdf](#). Viitattu 9.4.2010.

Rekola P. 1998. Hevoskauppa, oikeudellinen opaskirjanen. Oriveden kirjapaino.

Saastamoinen M. 2007. Hevosen ruokinta ja hoito. WS Bookwell Oy Porvoo.

Schager, A. & Hallmann, S. 2006. Köpa Häst en handbok. Prisma, Stockholm 2006.

Suomen Hippos ry. 2008a. Jalostus ja Kasvatus.
http://www.hippos.fi/hippos/jalostus_ja_kasvatus/kasvatus/index.php. Viitattu 20.1.2010.

Suomen Hippos ry. 2008b. Jalostusohjesääntö.
http://www.hippos.fi/hippos/jalostus_ja_kasvatus/jalostusohjesaannot/jalostusohjesaantopdf/kantakirjaus_sh_net.pdf. Viitattu 10.4.2010.

Suomen Hippos ry. 2009. Kalvosarja Hevosalan tunnusluvut 2009.
http://www.hippos.fi/hippos/suomen_hippos/dokumentit/Kalvosarja_2009.pdf. Viitattu 21.4.2010.

1. LV OMISTAJA VAIHTUNUT

Vuosiluku	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	463	431	442	445	494	585	637	784	935	1368
0	236	210	200	201	231	261	301	270	248	288
1	333	326	317	301	332	326	358	365	384	270
2	239	211	211	200	205	221	187	220	181	
3	135	122	117	107	122	122	112	77		
4	112	109	111	101	94	120	65			
5	73	83	84	79	64	63				
6	62	66	61	57	37					
7	34	24	33	35						
8	33	35	21							
9	22	20								
10	6									
	1748	1637	1597	1526	1579	1698	1660	1716	1748	1926

- Ikä myytäessä
- Syntymävuosi
- Omistaja ei vaihtunut
- Syntyneiden hevosten määrä

2. LÄMMINVERISISTÄ VAIHTAA ENSIMMÄISEN KERRAN OMISTAJAA (%)

Vuosiluku	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
0	13,50 %	12,83 %	12,52 %	13,17 %	14,63 %	15,37 %	18,13 %	15,73 %	14,19 %	14,95 %
1	19,05 %	19,91 %	19,85 %	19,72 %	21,03 %	19,20 %	21,57 %	21,27 %	21,97 %	14,02 %
2	13,67 %	12,89 %	13,21 %	13,11 %	12,98 %	13,02 %	11,27 %	12,82 %	10,35 %	-
3	7,72 %	7,45 %	7,33 %	7,01 %	7,73 %	7,18 %	6,75 %	4,49 %	-	-
4	6,41 %	6,66 %	6,95 %	6,62 %	5,95 %	7,07 %	3,92 %	-	-	-
5	4,18 %	5,07 %	5,26 %	5,18 %	4,05 %	3,71 %	-	-	-	-
6	3,55 %	4,03 %	3,82 %	3,74 %	2,34 %	-	-	-	-	-
7	1,95 %	1,47 %	2,07 %	2,29 %	-	-	-	-	-	-
8	1,89 %	2,14 %	1,31 %	-	-	-	-	-	-	-
9	1,26 %	1,22 %	-	-	-	-	-	-	-	-
10	0,34 %	-	-	-	-	-	-	-	-	-
myymättä jää	26,48 %	26,33 %	27,68 %	29,16 %	31,29 %	34,45 %	38,36 %	45,69 %	53,49 %	71,03 %

3. KUINKA MONTA PROSENTTIA LV-VARSOISTA ON VAIHTANUT OMISTAJAA 4-IKÄVUOTEEN MENNESSÄ

1999	60,35 %
2000	59,74 %
2001	59,86 %
2002	59,63 %
2003	62,32 %
2004	61,84 %
2005	61,63 %

4. SH OMISTAJA VAIHTUNUT

Vuosiluku	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	402	374	381	373	421	468	534	610	679	947
0	205	212	197	176	212	203	250	220	234	224
1	318	301	267	245	244	242	277	287	323	194
2	162	163	147	134	139	152	120	128	119	
3	111	146	101	119	98	93	112	73		
4	125	91	92	85	78	49	53			
5	98	65	75	72	41	47				
6	72	56	58	53	28					
7	51	50	38	20						
8	38	50	15							
9	15	18								
10	10									
	1607	1526	1371	1277	1261	1254	1346	1318	1355	1365

- Ikä myytäessä
- Syntymävuosi
- Omistaja ei vaihtunut
- Syntyneiden hevosten määrä

5. SUOMENHEVOSISTA VAIHTAA ENSIMMÄISEN KERRAN OMISTAJAA (%)

Vuosiluku	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
0	12,76 %	13,89 %	14,37 %	13,78 %	16,81 %	16,19 %	18,57 %	16,69 %	17,27 %	16,41 %
1	19,79 %	19,72 %	19,47 %	19,19 %	19,35 %	19,30 %	20,58 %	21,78 %	23,84 %	14,21 %
2	10,08 %	10,68 %	10,72 %	10,49 %	11,02 %	12,12 %	8,92 %	9,71 %	8,78 %	-
3	6,91 %	9,57 %	7,37 %	9,32 %	7,77 %	7,42 %	8,32 %	5,54 %	-	-
4	7,78 %	5,96 %	6,71 %	6,66 %	6,19 %	3,91 %	3,94 %	-	-	-
5	6,10 %	4,26 %	5,47 %	5,64 %	3,25 %	3,75 %	-	-	-	-
6	4,48 %	3,67 %	4,23 %	4,15 %	2,22 %	-	-	-	-	-
7	3,17 %	3,28 %	2,77 %	1,57 %	-	-	-	-	-	-
8	2,36 %	3,28 %	1,09 %	-	-	-	-	-	-	-
9	0,93 %	1,18 %	-	-	-	-	-	-	-	-
10	0,62 %	-	-	-	-	-	-	-	-	-
myymättä jää	25,02 %	24,51 %	27,80 %	29,20 %	33,39 %	37,31 %	39,67 %	46,28 %	50,11 %	69,38 %

6. KUINKA MONTA PROSENTTIA SH-VARSOISTA ON VAIHTANUT OMISTAJAA 4-IKÄVUOTEEN MENNESSÄ

1999	57,31 %
2000	59,83 %
2001	58,64 %
2002	59,44 %
2003	61,14 %
2004	58,93 %
2005	60,33 %

7. KASVATTAJIEN IKÄ, SH

Henkilön ikä	1994	1999	2004	2008	2009
0	0	0	0	0	0
1	0	1	0	1	0
2	1	0	2	1	1
3	2	2	1	0	0
4	2	2	4	1	0
5	1	3	4	1	1
6	1	1	0	3	0
7	0	2	2	3	2
8	0	3	0	1	2
9	3	2	1	1	2
10	1	7	3	0	1
11	1	4	1	3	3
12	4	2	3	2	1
13	8	2	7	1	3
14	4	6	2	2	3
15	4	10	1	5	1
16	8	6	3	7	1
17	4	5	5	3	4
18	8	9	3	3	4
19	6	9	6	5	3
20	6	7	5	8	3
21	1	5	4	5	8
22	6	8	6	8	6
23	7	6	7	7	6
24	12	6	11	4	9
25	11	7	13	9	4
26	9	7	9	8	10
27	14	11	12	10	5
28	13	15	10	18	12
29	22	16	13	12	14
30	16	11	9	16	13
31	10	14	12	16	18
32	19	22	9	21	18
33	16	17	13	19	15
34	10	18	11	16	24
35	6	19	12	18	17
36	13	15	15	24	14
37	12	26	21	18	21
38	16	17	17	15	15
39	9	17	25	19	12

7. KASVATTAJIEN IKÄ, SH

40	15	22	23	18	14
41	19	18	13	25	16
42	15	18	24	20	21
43	18	19	17	24	24
44	15	28	12	15	21
45	36	15	11	19	11
46	22	24	15	23	17
47	33	29	15	21	19
48	27	27	15	17	21
49	26	22	19	15	14
50	20	35	10	12	15
51	19	29	20	17	14
52	11	26	19	8	16
53	12	23	24	14	12
54	20	31	13	11	13
55	24	24	23	14	5
56	17	14	22	23	14
57	17	18	24	20	10
58	13	24	14	14	15
59	16	21	16	22	13
60	10	20	12	15	23
61	13	12	9	25	18
62	21	12	8	7	18
63	11	15	12	20	7
64	19	24	13	11	15
65	14	9	10	7	8
66	12	16	11	8	9
67	11	15	11	6	6
68	0	10	5	7	11
69	5	12	13	7	4
70	8	10	7	3	5
71	4	5	0	7	5
72	4	6	9	3	5
73	3	5	5	8	4
74	8	7	8	5	9
75	3	2	1	2	2
76	2	5	2	1	1
77	1	2	2	1	3
78	1	2	2	3	2
79	2	1	1	2	0
80	0	0	0	1	5
81	1	2	0	0	2
82	0	0	1	0	1
83	1	0	1	0	1
84	0	0	0	0	0
85	1	0	0	0	0
87	0	0	0	0	0
90	0	0	0	0	0
92	0	0	0	0	0
yht.	836	999	774	815	745

11. SH:N KASVATTAJISTA (%)

vuosi	1994	1999	2004	2008	2009
ikä					
0-24	10,77 %	10,81 %	10,47 %	9,20 %	8,59 %
25-39	23,44 %	23,22 %	25,97 %	29,33 %	28,46 %
40-59	47,25 %	46,75 %	45,09 %	43,19 %	40,94 %
60-92	18,54 %	19,22 %	18,48 %	18,28 %	22,01 %

8. KASVATTAJIEN IKÄ, LV

Henkilön ikä	1994	1999	2004	2008	2009
0	0	1	0	0	0
1	0	3	0	0	1
2	1	1	2	0	0
3	2	4	5	0	0
4	4	1	2	1	1
5	2	1	2	1	2
6	0	3	3	1	0
7	1	3	1	2	0
8	4	5	3	0	3
9	4	5	3	4	0
10	2	1	2	7	3
11	6	10	2	0	3
12	7	5	2	2	1
13	7	6	1	3	3
14	6	6	3	3	3
15	6	12	5	5	3
16	10	7	5	5	1
17	9	9	7	6	3
18	5	12	5	8	4
19	12	7	9	5	5
20	13	12	9	10	5
21	4	12	6	10	6
22	5	10	12	9	7
23	9	11	17	4	10
24	10	23	9	8	10
25	9	13	8	18	6
26	11	9	14	11	3
27	6	18	13	18	10
28	6	22	12	21	14
29	17	14	9	18	14
30	13	15	11	19	12
31	11	16	10	14	13
32	14	22	10	12	19
33	14	14	24	17	9
34	9	21	17	11	17
35	15	19	10	15	14
36	16	13	20	18	11
37	8	17	19	19	12
38	13	23	16	17	14
39	11	20	20	14	13

8. KASVATTAJIEN IKÄ, LV

40	11	10	23	20	14
41	20	19	17	21	20
42	16	18	25	19	29
43	19	20	17	23	12
44	30	20	12	22	18
45	17	18	19	17	14
46	17	20	13	24	21
47	21	19	21	20	20
48	19	16	8	22	18
49	29	32	16	15	15
50	19	29	8	19	14
51	19	23	24	11	15
52	13	23	17	10	11
53	12	23	15	18	10
54	13	38	29	12	16
55	14	22	23	15	15
56	9	22	20	18	12
57	14	22	13	16	11
58	8	11	19	17	8
59	10	9	26	19	13
60	15	15	12	22	17
61	4	8	11	13	15
62	6	12	12	13	17
63	6	7	7	20	19
64	6	6	9	18	11
65	4	7	7	7	12
66	4	6	8	11	4
67	4	10	8	6	5
68	1	1	5	5	4
69	1	5	5	3	6
70	1	5	2	1	3
71	5	4	6	2	4
72	1	1	1	0	3
73	1	0	4	1	2
74	2	0	2	2	0
75	3	0	2	2	2
76	1	3	1	3	2
77	0	2	1	1	2
78	1	0	1	1	4
79	1	1	1	1	1
80	0	1	2	0	0
81	1	1	0	0	0
82	0	0	0	0	0
83	0	0	0	0	0
84	0	0	0	0	0
85	0	0	0	0	0
87	0	0	0	0	0
90	0	0	0	0	0
92	0	0	0	0	0
yht.	700	935	800	826	694

12. LV:N KASVATTAJISTA (%)

vuosi	1994	1999	2004	2008	2009
ikä					
0-24	18,43 %	18,18 %	14,38 %	11,38 %	10,66 %
25-39	24,71 %	27,38 %	26,63 %	29,30 %	26,08 %
40-59	47,14 %	44,28 %	45,63 %	43,34 %	44,09 %
60-92	9,71 %	10,16 %	13,38 %	15,98 %	19,16 %

9. KASVATTAJIEN IKÄ, RATSUT

Henkilön ikä	1994	1999	2004	2008	2009
0	0	0	0	0	0
1	0	0	0	0	0
2	1	0	0	1	0
3	0	0	0	1	0
4	0	0	1	0	0
5	0	0	0	1	0
6	0	0	0	0	0
7	0	0	0	0	0
8	0	0	1	0	0
9	0	0	0	0	0
10	0	0	0	0	0
11	0	1	0	0	0
12	0	0	0	1	0
13	0	0	0	0	0
14	1	0	0	0	0
15	1	0	0	0	0
16	1	0	0	0	0
17	1	0	0	2	0
18	3	1	1	2	0
19	1	3	1	0	0
20	1	0	2	1	0
21	3	0	2	2	0
22	0	3	4	2	0
23	2	3	3	0	0
24	1	0	1	4	0
25	4	4	4	6	0
26	6	0	4	8	0
27	2	5	4	9	0
28	3	2	6	6	0
29	3	2	4	6	0
30	6	4	0	9	0
31	1	5	7	9	0
32	3	4	0	4	0
33	6	3	7	3	0
34	2	3	4	8	0
35	0	9	2	6	0
36	1	5	6	4	0
37	2	5	8	5	0
38	1	2	4	4	0
39	4	6	5	5	0

9. KASVATTAJIEN IKÄ, RATSUT

40	0	0	7	6	0
41	0	5	7	3	0
42	1	1	5	6	0
43	4	5	4	6	0
44	4	3	3	10	0
45	1	2	5	3	0
46	0	2	7	6	0
47	5	3	1	6	0
48	0	3	9	5	0
49	1	3	3	3	0
50	1	0	1	3	0
51	1	0	2	3	0
52	1	3	2	6	0
53	2	4	4	2	0
54	2	3	3	3	0
55	2	2	1	3	0
56	1	3	2	2	0
57	0	0	2	2	0
58	0	1	0	1	0
59	0	0	3	1	0
60	1	0	0	3	0
61	0	1	1	2	0
62	0	0	1	0	0
63	1	1	1	3	0
64	0	0	0	0	0
65	0	2	0	0	0
66	1	1	0	0	0
67	0	0	0	1	0
68	0	1	0	0	0
69	0	0	1	0	0
70	0	0	1	0	0
71	0	0	0	0	0
72	1	0	0	0	0
73	0	0	1	0	0
74	2	0	0	0	0
75	0	0	0	0	0
76	0	0	0	0	0
77	0	0	1	0	0
78	0	0	0	0	0
79	0	0	0	1	0
80	0	0	0	0	0
81	0	0	0	1	0
82	0	0	1	0	0
83	0	0	0	0	0
84	0	0	1	0	0
85	0	0	0	0	0
87	0	0	0	0	0
90	0	0	0	0	0
92	0	0	0	0	0
yht.	92	119	161	200	0

13. RATSUJEN KASVATTAJISTA (%)

vuosi	1994	1999	2004	2008	2009
ikä					
0-24	17,39 %	9,24 %	9,94 %	8,50 %	-
25-39	47,83 %	49,58 %	40,37 %	46,00 %	-
40-59	28,26 %	36,13 %	44,10 %	40,00 %	-
60-92	6,52 %	5,04 %	5,59 %	5,50 %	-

10. KASVATTAJIEN IKÄ, PONIT

Henkilön ikä	1994	1999	2004	2008	2009
0	0	0	0	0	0
1	0	1	0	0	0
2	1	1	0	0	0
3	1	1	0	0	0
4	1	4	2	2	0
5	2	4	0	2	0
6	1	2	6	0	0
7	3	1	2	4	0
8	3	1	1	3	0
9	3	6	3	0	0
10	2	5	3	4	0
11	2	3	1	1	0
12	3	1	2	3	0
13	3	2	2	2	0
14	4	4	4	2	0
15	5	1	1	3	0
16	5	3	2	3	0
17	5	2	2	5	0
18	5	4	3	2	0
19	3	3	3	4	0
20	3	2	2	1	0
21	1	4	1	3	0
22	3	2	5	3	0
23	2	3	6	5	0
24	6	1	5	5	0
25	1	4	7	2	0
26	3	3	4	7	0
27	5	3	3	6	0
28	4	2	8	10	0
29	5	2	6	9	0
30	5	4	3	7	0
31	5	3	5	8	0
32	5	5	7	5	0
33	2	6	7	6	0
34	7	8	8	9	0
35	3	4	6	9	0
36	5	8	7	12	0
37	0	12	5	10	0
38	4	5	7	11	0
39	3	8	9	6	0

10. KASVATTAJIEN IKÄ, PONIT

40	1	3	2	7	0
41	3	6	8	10	0
42	3	5	11	13	0
43	3	3	5	4	0
44	4	4	6	6	0
45	6	2	2	8	0
46	5	2	8	10	0
47	3	3	0	11	0
48	3	5	6	9	0
49	2	3	8	2	0
50	4	2	2	8	0
51	3	4	2	1	0
52	1	3	0	2	0
53	3	2	4	4	0
54	1	2	3	0	0
55	2	1	2	4	0
56	1	1	1	1	0
57	3	0	2	4	0
58	3	2	1	1	0
59	0	0	3	2	0
60	0	1	0	1	0
61	1	2	2	1	0
62	1	0	0	0	0
63	0	2	1	2	0
64	1	3	1	1	0
65	1	0	0	2	0
66	0	0	2	1	0
67	0	1	0	0	0
68	2	0	0	0	0
69	0	0	0	0	0
70	0	0	0	1	0
71	0	0	0	0	0
72	0	0	1	0	0
73	0	2	1	0	0
74	0	0	0	0	0
75	1	0	0	0	0
76	0	0	0	0	0
77	0	0	0	1	0
78	0	0	0	0	0
79	0	1	0	0	0
80	0	0	0	0	0
81	1	0	0	0	0
82	0	0	0	0	0
83	0	0	0	0	0
84	0	0	0	0	0
85	0	0	0	0	0
87	0	0	0	0	0
90	0	0	0	0	0
92	0	0	0	0	0
yht.	186	203	232	291	0

14. PONIEN KASVATTAJISTA (%)

vuosi	1994	1999	2004	2008	2009
ikä					
0-24	36,02 %	30,05 %	24,14 %	19,59 %	-
25-39	30,65 %	37,93 %	39,66 %	40,21 %	-
40-59	29,03 %	26,11 %	32,76 %	36,77 %	-
60-92	4,30 %	5,91 %	3,45 %	3,44 %	-

15. KAIKISTA KASVATTAJISTA (%)

vuosi	1994	1999	2004	2008	2009
ikä					
0-24	16,65 %	15,51 %	13,62 %	11,40 %	9,59 %
25-39	25,91 %	27,66 %	29,03 %	32,36 %	27,31 %
40-59	44,38 %	43,31 %	43,77 %	42,07 %	42,46 %
60-92	13,07 %	13,52 %	13,57 %	14,17 %	20,64 %

16. KASVATTAJIEN KESKI-IÄT

	1994	1999	2004	2008	2009
Sh	44,76	45,34	45,08	44,38	45,42
Lv	40,19	40,56	42,71	42,81	44,27
Ratsut	35,97	38,87	39,78	38,37	-
Ponit	32,05	32,81	34,31	35,57	-
Kaikki	41,25	41,89	42,41	42,00	44,86